

İDARE

Dahiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl: 10

Mart 1937

Sayı:108

RESMÎ KISIM

Kanunlar

Talimatnameler

Tamimler

GAYRİ RESMÎ KISIM

İdare ve istatistik

S. Sabit Aykut

Fransız memur rejimi (Devam)

Hasan Şükrü Adal

Resmi Kısım

Kanunlar

**Posta Kanununun 53 üncü maddesinin
değiştirilmesine dair kanun**

Kabul tarihi: 1/2/1937

Kanun No. 3108

Neşri tarihi: 10/2/1937

Madde 1 — 26 ikinciteşrin 1339 tarih ve 376 numaralı Posta Kanununun 53 üncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Devlete ve eşhasa ait demiryolları ile muntazam sefer yapan vapur idareleri, posta idaresinin nakil ile mükellef olduğu mevad ve eşyayı ve bunları götürmekle muvazzaf olan posta memurlarını meccanen naklederler.

Bu memurlarla beraberlerinde bulunması zarurî olan posta mevad ve eşyası için trenlerde bunları istiaba kâfi gelebilecek ikinci mevki kompartıman veya hususî bölme ve vapurlarda aynı evsafa kamara veya bölme kezalik meccanen tahsis olunur. Sür'at katarlarıyla icra kılınacak posta nakliyatı, yapılacak itilâflara göre ücrete tâbi tutulur.

Posta idaresi, kıymeti mukaddereli olmayan posta mevad ve eşyasını, memur sahabetinde olmaksızın bu idarelere tevdi suretile dahi meccanen naklettirebilir. Bu mevad ve eşyadan zıya ve hasara uğrayanların sahiplerine posta idaresinin vermekle mükellef olduğu tazminat, nâkilleri tarafından posta idaresine ödenir.

Madde 2 — Devlet Demiryolları ve Limanları

İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 23 mayıs 1927 tarih ve 1042 sayılı kanunun 29 ve 30 uncu maddeleri kaldırılmıştır.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Nafia ve İktisat Vekilleri memurdur.

5/2/1937

**Türkiye - İtalya Ticaret Mukavelenamesi ile Te-
diyatın tanzimine dair itilâfnamenin temdidini
hakkında kanun**

Kabul tarihi: 1/2/1937

Kanun No. 3109

Neşri tarihi: 10/2/1937

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile İtalya Krallığı arasında 4 nisan 1934 tarihinde imza edilen ve 2758, 2914 ve 2952 sayılı kanunlarla mer'iyet müddetleri uzatılan Ticaret Mukavelenamesile Te-diyatın tanzimine Dair itilâfname ve merbutlarınının 20 nisan 1936 tarihinden itibaren 3 ay, 20 temmuz 1936 tarihinden itibaren 3 ay ve 20 ilkteşrin 1936 tarihinden itibaren bir ay on gün ve 1 ilkkânun 1936 tarihinden itibaren on gün daha mer'iyet müddetinin uzatılmasına dair teati olunan notalar ve merbutları protokoller kabul ve tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5/2/1937

Ankara, 20 nisan 1936

Bay Büyük Elçi,

İşbu mektubumla, 4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve

Clearing Anlaşmalarının 20 nisan 1936 tarihinden 20 temmuz 1936 tarihine kadar yani üç ay müddetle uzatılması hakkındaki hükümetimin arzusunu Zatı Âlilerine arz ederim.

Şurası mukarrerdir ki, fimabaad bedeli ancak clearing yolile tesviye edilecek olan ceviz kütüklerinin ihracatına müteallik 20 temmuz 1935 tarih ve 1796 numaralı sefaret notası müstesna olmak üzere mevzuubahis mukavelelere merbut notalar muhteviyatı temdit müddeti zarfında muteber kalacaklardır.

Hükümeti Kırallyenin balâda zikrolunan hususata iltihak ettiğinin teyit buyurulması ricaisile, ihtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

İmza

Dr. Tevfik Rüştü Aras

Ankara, 20 nisan 1936

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıda yazılı mektubunuzu almakla mübahiyim:

“18 kânunuevvel 1935 den sonra ve 25 kânunusani 1936 dan mukaddem İtalyaya idhal olunan Türk malları mukabilinde Türk ihracatçıları namına İtalyada münferiden hususî hesaplarda bloke tutulan mebalığın, gümrüklerde bulunan mallar için 5 şubat 1936 tarihli mahrem protokolde derpiş olunan hususî hesaba yatırılması hususunda Sottosegretariato Scambi e Valute'nin muktazi tedbirleri ittihaz etmiş olduğunu işbu mektupla Zatı Âlinize arz ederim.”

Yukarıki mektup muhteviyatını Hükümetim namına tebellüğ eyler ve derin saygılarımın kabulünü rica ederim, Bay Büyük Elçi.

İmza

Dr. Tevfik Rüştü Aras

Ankara, 20 temmuz 1936

Bay Büyük Elçi,

İşbu mektubumla, 4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing Anlaşmalarının 20 temmuz 1936 tarihinden 20 ilkteşrin 1936 tarihine kadar yani üç ay müddetle uzatılması hakkındaki Hükümetimin arzusunu Zatı Âlilerine arz ederim.

Şurası mukarredir ki, fimabaad bedeli ancak clearing yolu ile tesviye edilecek olan ceviz kütüklerinin ihracatına müteallik 20 temmuz 1935 tarih ve 1796 numaralı sefaret notası müstesna olmak üzere mevzuubahis mukavelelere merbut notalar muhteviyatı temdit müddeti zarfında muteber olacaktır.

Hükümeti Kırالیyenin balâda zikrolunan hususata iltihak ettiğinin teyit buyurulması ricasına, ihtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

İmza

Dr. Tevfik Rüstü Aras

Carlo Galli Cenapları
İtalya Hükümeti Kırالیyesi
Büyük Elçisi
Ankara

Ankara, 20 temmuz 1936

Bay Büyük Elçi,

Zatı Âlilerinden aşağıdaki mektubu aldım:

“İşbu mektubumla, 4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing Anlaşmalarının 20 temmuz 1936 tarihinden 20 ilkteşrin 1936 tarihine kadar yani 3 ay müddetle uzatılması hakkındaki Hükümetimin arzusunu zatı âlilerine arz ederim.

Şurası mukarredir ki, fimabaad bedeli ancak clearing yolu ile tesviye edilecek olan ceviz kütükle-

rinin ihracatına müteallik 20 temmuz 1935 tarih ve 1796 numaralı sefaret notası müstesna olmak üzere mevzu bahis mukavelelere merbut notalar muhteviyatı temdit müddeti zarfında muteber kalacaklardır.

Hükümeti Kırالیyenin balâda zikrolunan hususata iltihak ettiğinin teyit buyurulması ricasına, ihtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.”

Yukarıdaki hususat hakkında Hükümetim mutabık olduğundan Zatı Âlilerinin teklifi işbu cevabî mektupla bu bapta tam bir mutabakat teşkil ederler.

İmza

Carlo Galli

Bay Numan Menemenciöglu
Hariciye Vekâleti Kâtibi Umumisi
Büyük Elçi
Ankara

Türkiye Cümhuriyeti
Hariciye Vekâleti
No. 19865/88

Ankara, 20 birinciteşrin 1936

Bay Büyük Elçi,

4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing anlaşmalarının 20 birinciteşrin 1936 dan itibaren 1 birincikânun 1936 ya kadar yani 41 gün temdidi hususunda Cümhuriyet Hükümetinin arzusunu Zatı Devletinize işbu mektupla arz ederim.

Şurası mukarrerdir ki, bedeli badema ancak clearing yolile tediye edilecek olan ceviz kütükleri ihracı hakkındaki 20 temmuz 1935 tarihli, 1796 numaralı Büyük Elçilik notası müstesna, bahse mevzu anlaşmalara bağlı notalar muhteviyatı uzatılma devresi müddetince muteber olacaktır.

Hükümeti Kırالیyenin balâda zikrolunan hususa-

ta iltihak ettiğinin teyit buyurulmasını rica eder ve bu vesile ile ihtiramatı faikamı tecdit ederim.

Bay Carlo Galli Cenaplarına
İtalya Büyük Elçisi

Hariciye Vekili yerine
Kâtibi Umumî
Numan Menemencioğlu

İtalya Krallığı
Büyük Elçiliği

Ankara, 20 ilkteşrin 1936

Bay Büyük Elçi,

Zatı Devletinizin aşağıdaki mektubunu aldım:

“4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing Anlaşmalarının 20 birinciteşrin 1936 dan itibaren 41 gün, yani 1 birincikânun 1936 ya kadar temdidi hususunda Cümhuriyet Hükümetinin arzusunu Zatı Devletinize işbu mektupla arzederim.

Şurası mukarrerdir ki, bedeli badema ancak clearing yolile tediye edilecek olan ceviz kütükleri ihracı hakkındaki 20 temmuz 1935 tarihli, 1796 numaralı (Büyük Elçilik notası) müstesna, bahse mevzu anlaşmalara bağlı notalar muhteviyatı uzatılma devresi müddetince muteber olacaktır.

Hükümeti Kraliyenin yukarda zikrolunan hususata iltihak ettiğinin teyit buyurulması ricasile, ihtiramatı faikamı tazelerim.”

Yukarıdaki hususat hakkında hükümetim mutabık olduğundan Zatı Âlilerinin teklifi ve işbu cevabî mektup bu hususta tam bir mutabakat teşkil ederler.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Büyük Elçi.

Bay Numan Menemencioğlu

Carlo Galli

Hariciye Vekâleti Umumî Kâtibi

Türkiye Cümhuriyeti
Hariciye Vekâleti

Ankara, 1 birincikânun 1936

Bay Maslahatgüzar,

4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing Anlaşmalarının 1 birincikânun 1936 dan itibaren on günlük bir müddetle, yani 11 birincikânun 1936 ya kadar temdidi hususunda Cümhuriyet Hükümetinin arzusunu size işbu mektupla arz ederim.

Şurası mukarrerdir ki, bedeli badema ancak clearing yolile tediye edilecek olan ceviz kütükleri ihracı hakkındaki 20 temmuz 1935 tarihli, 1796 numaralı (Büyük Elçilik notası) müstesna, bahse mevzu anlaşmalara bağlı notalar muhteviyatı uzatılma devresi müddetince muteber olacaktır.

Hükümeti Kraliyenin yukarda zikrolunan hususata iltihak ettiğini bildirmeniz ricasına ihtiramatımı teyit eylerim, Bay Maslahatgüzar.

Bay Giovanni de Astis
İtalya Maslahatgüzari

Hariciye Vekili yerine
Kâtibi Umumî Büyük Elçi
Numan Menemencioğlu

İtalya Krallığı
Büyük Elçiliği

Ankara, 1 birincikânun 1936

Bay Büyük Elçi,

Zatı Devletinizin aşağıdaki mektubunu aldım:

“4 nisan 1934 tarihli Ticaret ve Clearing Anlaşmalarının 1 birincikânun 1936 dan itibaren on günlük bir müddetle, yani 11 birincikânun 1936 ya kadar temdidi hususunda Cümhuriyet Hükümetinin arzusunu size işbu mektupla arz ederim.

Şurası mukarrerdir ki, bedeli badema ancak clearing yolile tediye edilecek olan ceviz kütükleri ihracı

hakkındaki 20 temmuz 1935 tarihli, 1796 numaralı (Büyük Elçilik notası) müstesna, bahse mevzu anlaşmalara bağlı notalar muhteviyatı uzatılma devresi müddetince muteber olacaktır.

Hükümeti Kraliyenin yukarda zikrolunan hususata iltihak ettiğini bildirmeniz ricasile, ihtiramatımı teyit eylerim Bay Maslahatgüzar.”

Yukardaki hususat hakkında Hükümetim mutabık olduğundan Zatı Âlilerinin teklifi ve işbu cevabî mektup tam bir mutabakat teşkil ederler.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Büyük Elçi.

Bay Numan Menemencioğlu

Giovani de Astis

Hariciye Vekâleti Umumî Kâtibi

Sümer Bank Kanununun 15 inci maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun

Kabul tarihi: 3/2/1937

Kanun No. 3111

Neşri tarihi: 11/2/1937

Madde 1 — 3 haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı Sümer Bank Kanununun 15 inci maddesine aşağıda yazılı fıkralar eklenmiştir:

Sümer Bank ile buna bağlı veya bu bankanın iştiraki olan fabrika, müessese ve şirketler inşaat ve esaslı tamirat işlerinde dahi Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir.

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci bendi ile 33 üncü maddesi ve 74 üncü maddesinin (B) fıkrası hükümleri, Sümer Bank ile buna bağlı veya bu bankanın iştiraki olan fabrika, müessese ve şirketlere karşı taahhüdatta bulunan müteahhid ve mültezimlerle bu müteahhid

ve mültezimlere karşı derece derece taahhüdatta bulunanlar hakkında cari değildir.

Bu taahhüd ve iltizam işleri hakkında Kazanç Vergisi Kanununun umumî hükümleri tatbik olunur.

Muvakkat madde — Birinci madde hükmü bu kanunun mer'iyeti tarihinden evvel aktedilen taahhütlere şamil değildir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/2/1937

**Ceza Kanununun bazı maddelerile 3038 numaralı
kanundaki muvakkat maddeyi değiştiren
kanun**

Kabul tarihi: 3/2/1937

Kanun No. 3112

Neşri tarihi: 11/2/1937

Madde 1 — Ceza Kanununun numaraları aşağıda yazılı (15) maddesi değiştirilmiştir:

Madde 5 — Bir Türk dördüncü maddede yazılı cürümlerden başka, Türk kanunlarına göre aşağı haddi üç seneden eksik olmayan şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim cürmü yabancı memlekette işlediği ve kendisi Türkiyede bulunduğu takdirde Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

Eğer cürmün aşağı haddi üç seneden az şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim ise takibat icrası zarar gören şahsın veya yabancı hükümetin şikâyetine bağlıdır.

Mağdur yabancı ise bu fiilin, işlendiği mahal kanunlarında da cezayı müstelzim olması şarttır.

Madde 13 — Ağır hapis cezası müebbet veya muvakkattir. Müebbet, ölünceye kadar devam eder. Muvakkat, bir seneden yirmi dört seneye kadardır. Bu ceza aşağıda yazılı şekiller dahilinde dört devrede çektirilir:

A) Mahkûm, birinci devrede cezasının yirmide birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet bir aydan aşağı ve altı aydan yukarı olamaz.

Mahkûmiyetin bütün devrelerinde mahkûm, Cezaevleri Nizamnamesi mucibince inzibatî mahiyette olmak üzere her defasında 15 günü geçmemek kaydıla aynı suretle hücreye konulabilir.

B) Mahkûm, ikinci devrede yalnız geceleri tecrit edilir. Bu devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddet ile hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra, geri kalan müddetin altıda birini teşkil eder.

C) Üçüncü devrede bulunan mahkûmlar geceleri tecrit de edilmeyebilirler. Bu devrede geçen her üç gün, dört gün mahkûmiyete karşılık olarak hesap edilir.

Bu devre müddeti, mevkufiyet müddetile birinci ve ikinci devrelerde geçen müddetler çıkarıldıktan sonra geri kalan müddetin üçte biri kadardır.

D) Dördüncü devre geri kalan müddettir. Bu devrede geçen her gün iki mahkûmiyet gününe karşılık olarak hesap edilir.

Mahkûmun ikinci devreden üçüncü devreye ve üçüncü devreden dördüncü devreye geçebilmesi için iyi hal göstermesi şarttır. İyi halin nasıl tesbit edileceği Cezaevleri Nizamnamesinde gösterilir.

İkinci devreyi bitiren mahkûmlar arasından Adliye Vekâleti yol, inşaat, maden ekipleri teşkil edebilir. Mahkûmların bu işlerde çalıştıkları her bir gün iki günlük mahkûmiyete karşılık olarak sayılır.

Müebbet ağır hapis, 36 sene üzerinden hesap edi-

lerek muvakkat ağır hapsin tâbi olduğu şartlar altında geçer. Ancak ikinci ve üçüncü devrelerdeki müddetler mutlak surette 36 senenin altında ve üçte biridir.

Madde 29 — Kanunda sarahaten yazılmış olmadıkça cezalar ne arttırılabilir, ne eksiltilebilir ve ne de değiştirilebilir.

Kanunun muayyen bir nisbet dairesinde cezayı arttırıp eksiltmeği emrettiği yerlerde mevcut olan teşdit veya tahfif edici sebepler nazara alınmaksızın o fiil hakkında ne ceza tayin edilecekse tezyit ve tenkis keyfiyeti o ceza üzerinden icra olunur.

Eğer birçok esbap içtima etmiş olursa arttırıp eksiltme hususu, ondan evvelki arttırma ve eksiltme neticesi olan ceza miktarı üzerinden cereyan eder.

Eğer içtima eden sebeplerden bazıısı arttırmayı ve bazıısı eksiltmeyi müstelzim olursa ilk önce arttırmakla işe başlanır.

Bütün hallerde mücrimin yaşı, aklî haleti, esbabı muhaffifei takdiriye ve tekerrür hususları bu sıra takip olunmak şartile en sonra nazara alınır.

Ceza arttırılır veya eksiltilirken kanunun sureti mahsusada tayin ettiği ahval müstesna olmak üzere her nevi ceza için muayyen olan hudut tecavüz edilemez.

Hafif hapis, ağır veya hafif para cezalarının tertibi iktiza eden hallerde kanunî sebeplerden dolayı bu cezaların, 19, 21 ve 24 üncü maddelerde yazılı aşağı hadlerinden daha az bir miktarının verilmesi icap ettiği takdirde bunların yerine, taahhüt almağa hacet kalmaksızın, adlî tevbih yapılır.

BEŞİNCİ BAP

Cürme teşebbüs

Madde 61 — Bir kimse işlemeği kasdeylediği bir

cürmü vesaiti mahsusa ile icraya başlayıp da ihtiyarında olmayan esbabı maniadan dolayı o cürmün husulüne muktazi fiilleri ikmal edememiş ise kanunda yazılı olmayan yerlerde fiil, ölüm cezasını müstelzim olduğu takdirde müteşebbis hakkında on beş seneden yirmi seneye ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim olduğu takdirde on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur. Sair hallerde o cürüm için kanunen muayyen olan ceza, yarısından üçte ikisine kadar indirilir.

Müteşebbis, cürmün ef'ali icraiyesinden ihtiyarile vazgeçtiği, fakat tamam olan kısım esasen bir suç teşkil ettiği halde ancak o kısma mahsus ceza ile cezalandırılır.

Madde 62 — Bir kimse işlemeği kastettiği cürmün icrasına taallük eden bütün fiilleri bitirmiş, fakat ihtiyarında olmayan bir sebepten dolayı o cürüm meydana gelmemiş ise kanunda yazılı olmayan yerlerde fiil ölüm cezasını müstelzim olduğu takdirde müteşebbis hakkında yirmi seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim olduğu takdirde on beş seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur. Sair hallerde o cürüm için kanunen muayyen olan ceza altıda birinden üçte birine kadar indirilir.

ALTINCI BAP

Cürüm ve kabahatte iştirak

Madde 64 — Birkaç kişi bir cürüm veya kabahatin icrasına iştirak ettikleri takdirde fiili irtikâp edenlerden veya doğrudan doğruya beraber işlemiş olanlardan her biri o fiile mahsus ceza ile cezalandırılır.

Başkalarını cürüm ve kabahat işlemeğe azmettirenlere dahi aynı ceza hükmölunur. Ancak fiili icra edenin onu işlemekte şahsî bir menfaati olduğu sabit olursa azmettiren şahsın cezası, ölüm yerine yirmi dört sene ve müebbet ağır hapis yerine yirmi sene ağır hapidir. Sair cezaların altıda biri indirilir.

Madde 65 — 1 - Failin zihninde cürüm veya kabahat ikâi kararını uyandırarak veya fiili irtikâp kararını teyit veyahut fiil işlendikten sonra müzaheret veya muavenette bulunacağını vadederek,

2 — Cürüm veya kabahatin ne suretle işleneceğine müteallik talimat ve tarifât ita veya failin işlenmesine yarayacak iş ve vasıtaları tedarik eyleyerek,

3 — Cürüm veya kabahat işlenmeden evvel veya işlendiği esnada müzaheret veya muavenette icrasını kolaylaştırarak,

Cürüm veya kabahate iştirak eden şahıs, fiili vakıa mahsus olan ceza, ölüm cezası ise on beş seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezası olduğu takdirde 12 seneden 20 seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır. Sair hallerde kanunen muayyen olan cezanın yarısı indirilir.

Bu maddede beyan olunan fiillerden birini işleyen kimsenin iştiraki inzıam etmeksizin failin irtikâbı mümkün olmayacağı sabit olan ahvalde o kimse yukarıda gösterilen tenzilâtan istifade edemez.

Madde 72 — Hafif hapis cezasını müstelzim bir kaç fiilin faili hakkında tayin edilecek en ağır cezaya, failin mahkûm olacağı ceza üç seneyi geçmemek şartile, sair cezalar mecmununun yarısına müsavi bir müddet daha ilâve olunur.

Madde 94 — Cezası tecil edilen mahkûm hazır ise mahkemenin reisi cezanın tecil edildiğini tefhim ettikten sonra yeniden bir suç işlediği takdirde 95 inci madde hükmü dairesinde tecil olunan ceza çek-

tirilmekle beraber sonraki cürüm cezasının dahi şartlarına muvafık olduğu takdirde, tekerrürden dolayı arttırılacağını kendisine ihtar eder.

Madde 95 — Kabahatle mahkûm olan kimse hüküm tarihinden itibaren bir sene zarfında bir cürümden dolayı para cezasından başka bir cezaya veya evvelce hükmü veren mahkemenin dairesi dahilinde diğer bir kabahatten dolayı hafif hapis cezasına ve cürüm ile mahkûm olan kimse dahi hüküm tarihinden itibaren beş sene içinde işlediği diğer bir cürümden dolayı evvelce verilen ceza cinsinden bir cezaya yahut hapis veya daha ağır bir cezaya mahkûm olmazsa evvelki mahkûmiyeti infaz edilmiş sayılır. Aksi halde her iki suçun cezası ayrı ayrı tenfiz olunur.

Madde 220 — Yukarıda sayılan kimselerden birine kanun hükmünce yapmağa memur olduğu şeyi yapmamak yahut yapmamağa memur olduğu şeyi yapmak için rüşvet vaid ve teklif ve ita eden kimsenin bu hareketi, kanun ve nizama vuku bulan muhalefetin derecesine ve istenilen şeyin kısmen veya tamamen yapılmış olup olmamasına göre üç aydan üç seneye kadar hapis ve elli liradan bin liraya kadar ağır para cezasını istilzam eder.

Madde 235 — Memurlardan biri vazifesini yaptığı sırada memuriyetine müteallik olarak re'sen takibat icrasını müstelzim bir suçta vakıf olup da ait olduğu daireye haber vermekte ihmal ve terahi ederse beş liradan yüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve bu cezaya, vukuf kesbedilen suçun ehemmiyetine göre ayrıca üç aydan bir seneye kadar memuriyetten mahrumiyet cezası da ilâve olunabilir.

Eğer fail, adlî zabıta memurlarından biri ise verilecek para cezası yirmi beş liradan aşağı olamaz ve her halde memuriyetten mahrumiyet cezası da hükmolunur.

İKİNCİ FASIL

Cürüm ikai için cemiyet teşkil edenler

Madde 313 — Beş kişi veya daha ziyade kimse adliye veya âmmenin itimadı veya selâmeti veya adabı umumiye ve nizamı aile veya şahıs veya mal aleyhinde cürüm işlemek için bir cemiyet teşkil ettikleri takdirde bunlardan her birisi yalnız cemiyet teşkilinden dolayı beş seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Eğer bu cemiyet efradı dağlarda ve kırlarda veya umumî yollarda dolaşır, yahut içlerinden iki veya daha ziyadesi silâh taşır veya emin bir mahalde silâh saklarsa ceza üç seneden on seneye kadar ağır hapidir.

Eğer cemiyetin muharrik veya reisleri varsa bunlar hakkında birinci fıkrada gösterilen halde üç seneden sekiz seneye ve ikinci fıkrada gösterilen halde beş seneden on iki seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur. Bu maddede tayin olunan cezalara her halde emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezası da ilâve edilir.

Madde 429 — Her kim cebrü şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadile, reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırsın veya bir yerde alırsa bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Madde 524 — Bu babın birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fasıllarında ve 516 ncı maddenin birinci fıkrasile 518, 519 ve 521 inci maddelerde beyan olunan cürümler:

- 1 ... Haklarında ayrılık kararı verilmemiş karı kocadan birinin,
- 2 - Usul ve fûrudan yahut bu derece sıhrî akrabadan birinin veya analık, babalık veya evlâtlığın,

3 - Faille beraber bir dam altında yaşayan erkek veya kız kardeşin zararına olarak işlenmiş olursa fail hakkında takibat icra olunmaz.

Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan karı veya kocanın yahut faille beraber bir dam altında yaşamayan erkek veya kız kardeşin veya faille beraber bir dam altında yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede sihri akrabasının zararına olarak işlenmiş ise fail hakkında takibat icrası şikâyete bağlıdır. Bu takdirde failin göreceği ceza üçte bir miktar azaltılır.

Madde 2 — Ceza Kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanundaki muvakkat madde aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Muvakkat madde — A) 13 üncü madde ile 15 inci maddede yazılı cezaların çektirilmesi usulüne ait hükümler yeni ceza evleri kuruldukça peyderpey tatbik olunur.

B) Şimdiki ceza evlerinde mahkûmiyet müddetlerinin bir kısmını iyi hal ile geçirmiş olup da vekâletçe tesbit edilecek yaş, meslek ve kabiliyette olan ve yine vekâletçe tayin olunacak suçların failleri iş esası üzerine kurulacak açılmış ve açılacak olan ceza evlerine şevklerinde 13 üncü maddede gösterilen üçüncü ve dördüncü devreler şeraitine konularak o devrenin veya devrelerin bütün hak ve imtiyazlarından istifade ettirilebilecekleri gibi 16 inci madde hükmünden de müstefit olurlar.

Madde 3 — Ceza Kanununun 63 üncü maddesi ilga olunmuştur.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/2/1937

Orman Kanunu

Kabul tarihi: 8/2/1937

Kanun No.3116

Neşri tarihi: 18/2/1937

BİRİNCİ KISIM

Umumî hükümler

BİRİNCİ FASIL

Ormanın tarifi, taksimi, murakabesi

Madde 1 — Bu kanunun tatbıkında kendi kendine yetişmiş veya emekle yetiştirilmiş olup da herhangi bir çeşit orman hasılatı veren ağaç ve ağaççıkların toplu halleri yerleriyle beraber orman sayılır.

Sazlıklar ve muhitin tabiati itibarile kuru ve baltalık yapılamayan veya step florasile örtülü yerler her çeşit dikenlik ve fundalıklarla parklar ve ormanlara bitişik olmayan beş hektardan az sahipli arazi üzerindeki ağaçlar ve ağaççıklar ormandan sayılmaz.

Madde 2 — Buldukları mevki ve vaziyet ve haiz oldukları hususiyet noktasından halkın, memleketin sıhhat, selâmet ve menfaatine yarayacak olup da birinci madde şumulüne giremeyecek olan muayyen ağaçlı sahalar İcra Vekilleri Heyeti kararile belli edilerek buralardaki ağaç kat'iyatı orman idaresinin iznine tâbi tutulabilir.

Madde 3 — Ormanlar dörde ayrılmıştır:

- 1 - Devlet ormanları,
- 2 - Umuma mahsus ormanlar (köy, belediye ve idarei hususiyeler gibi hükmî şahsiyeti haiz âmme müesseselerine aid ormanlar),
- 3 - Vakıf ormanlar,
- 4 - Hususî ormanlar.

Madde 4 — Devletten başkasına aid olan bütün ormanlar da bu kanunun hükümleri dairesinde

devletin murakabesi altında olup devlet namına bu murakabe orman idaresi tarafından yapılır.

İKİNCİ KISIM

Devlet ormanları

BİRİNCİ FASIL

Ormanların sınırlanması

Madde5 — Devlet ormanlarının ve bu ormanların içinde ve bitişiğindeki otlak, yaylak, kışlak, sulak ve diğer ormanlar ve her nevi arazi ile sınırları tesbit olunarak sınırlanması işini aşağıdaki komisyonlar yapar.

Bu komisyonlar, Ziraat Vekâletince tayin edilecek bir orman başmühendisi veya mühendisinin başkanlığı altında yüksek orman tahsili görmüş bir orman memuru ve Adliye Vekâletince hukuk mezunları arasından tayin edilecek bir hukukçu ve vukuf erbabından olarak beldelerde belediye encümenleri, köylerde ihtiyar heyetleri tarafından seçilecek ikişer zattan teşekkül eder. Bu komisyonlara lüzumu kadar kâtip verilebilir.

Askerî memnu mıntakalardaki ormanların sınırları tesbit olunurken Millî Müdafaa'nın da bir mümessili bu komisyonlara iştirak eder.

Komisyonların işe başlayacakları gün mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından ilişiği olan kaza ve nahiyelerde bir ay evvel ilân olunur.

Madde 6 — Komisyonlar, yaptıkları tahdit işlerini bir defter üzerinde tesbit ederler. Başlanan istikamette gelen bir komşu için defterin sağ sayfasına bir madde açılır. Buraya hudut, zaviye ve komşu arazi

ile olan münasebetler yazılır. Sol sayfaya da kroki tersimatı yapılır. Her maddenin altı komisyon ve gelmiş ise komşu tarafından zabıt halinde imzalanır.

Madde 7 — Komisyonların tahdit mazbatalarının hulâsaları Resmî Gazete ile ilân edilir. Hududu Gösteren kroki de dahil olduğu halde bunların birer sureti alâkalı belde ve köylerin münasip yerlerine talik olunur. Asılma tarihi beldelerde belediye encümenlerinin, köylerde ihtiyar heyetlerinin tasdik edecekleri bir vesika ile tevsik olunur. Bu talik, şahsen tebliğ hükmündedir. Zabıt mündericatinı razı olmayanlar, talik tarihinden itibaren üç ay içinde mahallî mahkemelerine müracaatla itiraz edebilirler. Bu müddet içinde itiraz vuku bulmazsa komisyonun kararı kat'îleşir. Komisyonların alâkadar ile birlikte yaptığı uzlaşma mazbatalarındaki hükümler kat'î olup imza edenin buna itiraza hakkı yoktur.

Madde 8 — Tahdit edilecek ormanların bitişiğinde veya içinde mülkü veya toprağı olanlar tahdit gününde bizzat kendileri veya vekilleri hazır bulunur ve mülklerinin hudutlarını gösterirler ve bu husustaki vesikalarını ibraz ederler.

İlân olunduğu halde alâkası olanların tahditte bulunmamaları komisyonun tahdit işlerini durduramaz.

Madde 9 — Sınır işaretleri, zaviyelerde ve uzun tuller istikametinde hendekler, yontma taşlar ve kuru duvarlarla tesbit olunur. Bunların her türlü masrafı Devlete aittir.

Madde 10 — Tahdit komisyonlarının, kanunun tatbikından itibaren her yıl en az 250 bin hektar orman üzerinde çalışmaları ve sınırlama ve ayırma işinin nihayet beş senede ikmali mecburidir.

Madde 11 — Tahdit komisyonları mürettep adedin yarısından bir fazlasile toplanabilir ve mevcudun ekseriyetile karar verebilir. Reyler müsavi çıkarsa, reisin bulunduğu taraf ekseriyet kazanmış sayılır.

Madde 12 — Tahdit komisyonlarına tayin edilecek olan reis ve azalar memur değillerse, bunların her birine ayda 100 liradan 200 liraya kadar ücret verilir.

Belediye ve köy ihtiyar heyetleri tarafından ehli vukuf olarak seçilecekler 100 kuruştan 150 kuruşa kadar yevmiye, kâtiplere ayda 75 lirayı geçmemek şartile münasip ücret verilir.

Ehli vukuf ile kâtiplere vazifeye gidecekleri yerlere kadar kilometre başına 30 kuruşu geçmemek üzere mutat nakil vasıtaları ücreti olarak sarf edecekleri hakikî miktar derecesinde nakil vasıtası ücreti verilip başkaca harcırah verilmez. Memur olsun, ücretli olsun reis ve azalara dahi aynı şekilde nakil vasıtası ücreti verilmekle beraber vazife başında geçirecekleri her gün için 150 kuruş yevmiye verilip başkaca harcırah verilmez.

Tahdit komisyonlarındaki gerek memur ve gerekse memur olmayan reis ve azalarla kâtiplerin maaş, ücret, yevmiye ve nakil vasıtası paraları ve sair masrafları her yıl hesap edilerek bütçeye konur.

Madde 13 — Tahdidi yapılmış ve kat'ilemiş olan ormanlar tapuca hiç bir harç ve resim alınmaksızın Hazine namına tescil olunur.

İKİNCİ FASIL

İstimlâk ve mübadele

Madde 14 — Devlet ormanlarının ağaçlı veyahut ormandan açılmış çıplak yerlerindeki yaylak, kışlak, otlak ve sulama gibi her nevi haklarla binalar ve hızarlar ve her nevi mallar istimlâk olunabilir veya bunlar mukabilinde bunların sahiplerine rızalarile değerince arazi ve emlâk verilebilir.

Binalar ve hızarlar gibi mallarını söküp götürmek isteyenlere müsaade olunur.

Madde 15 — Sınırlanmış Devlet ormanları içinde veya dışında bulunan köylerin ve dağınık evlerin ve açılmış tarlaların ormanlara ziyarı dokunduğu anlaşılır veya halkın, memleketin sıhhat, selâmet ve menfaati icabı orman olmayan muayyen bir sahada orman yetiştirmek icab ederse, burada oturanlar Vekiller Heyeti kararile başka yerlere kaldırılabilir. Bunların bıraktıkları gayrimenkuller orman mefhumuna girer.

Bu suretle orman mefhumuna giren bu malların bedellerinin sahiplerine ödenmesi ve bu yerlerde oturanların nakilleri ve yerleştirilmeleri 2510 numaralı iskân Kanunu hükümlerine göre yapılır.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Devlet ormanlarının satılması ve bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi ve bu ormanlara civar köylerin hakları

Madde 16 — Devlet ormanlarının toprağı ile birlikte şahıslara veya müesseselere devir ve temliki bir kanun ile izin alınmasına ve bunlar üzerinde her hangi bir şekilde irtifak hakkı tesisi Vekiller Heyetince karar verilmesine bağılıdır.

Madde 17 — Parasız intifa hakkı kaldırılmıştır. Türkiyeye yeniden gelecek ve iskân Kanununa göre memleket içinde bir yerden diğeri bir yere nakledilecek ve topluca köy kuracak göçmenlerle yer sarsıntısı, yangın ve sel gibi sebeplerle felâkete uğramış veya bu kanun mucibince ormanlara zararı olduğu için ormanların içinde veya dışında oturanlardan veya oturdukları yerlerde yeniden orman yetiştirile-

ceği için başka tarafa nakledilmiş olan köylülerden ihtiyaçları tahakkuk edenlere, yapacakları ev, ahır ve samanlık için bir defaya mahsus olmak üzere orman idaresinin göstereceği ormanlardan İcra Vekilleri Heyeti kararile parasız olarak kerestelik ağaç veya tomruk veya kereste verilebilir ve bunlar mümkün mertebe en yakın ormanlardan temin olunur.

Madde 18 — Ormanların içinde veya orman sınırlarına köy ortasından ufki hattı müstakim üzerinde beş kilometre uzaklığa kadar bulunan köylülere zati ihtiyaçları için dikili ağaçlara aid tarife bedelinin dörtte birini ve ayrıca kesme ve taşıma masraflarını ödemek şartile ormanların istif edilmiş yerlerinden veya orman memurunun göstereceği mahallerden kerestelik tomruk ve mahrukut verilir.

Aynı mesafe dahilinde bulunup da öteden beri geçimleri kendi vasıtaları ile iç pazarlara getirip sattıkları kereste, odun ve kömüre bağlı olan köylülerin iştirak edeceği ufak partiler artırmaya çıkarılır.

Bu artırmalara, bu köylülerden başkaları iştirak edemez.

Zati ihtiyaçları için tenzilâtli tarife ile verilen malların başkasına satılması yasaktır.

Madde 19 — Ormanların buldukları kaza ve bu ormanlara bitişik kazalar dahilindeki muhtaç köylülere ev, samanlık, ahır gibi zati ihtiyaçları için kesme, taşıma masrafları ile tarife bedeli ödemek şartile ve bu mıntaka dahilindeki köylerin cami, mektep ve köy yollarındaki köprülerinin yapılması ve tamiri için yalnız kesme ve taşıma masrafları alındıktan sonra lüzumu derecesinde ormanların istif edilmiş yerlerinden veya orman memurlarının göstereceği mahallerden kerestelik tomruk verilir.

Madde 20 — Ormanlardan çıkarılan kerestelik ve mahrukattan başka diğer her nevi orman mahsulleri de artırmaya çıkarılabileceği gibi geçimleri öte-

denberi bu mahsulleri toplayıp satmaya bağı olan 18 inci maddede gösterilen mesafe dahilindeki köylülere, tarife bedelini ödemek şartile, gösterilecek mıntakada tayin edilecek müddetler içinde toplayıp çıkarmak üzere izin verilebilir.

Bu nevi mahsullerden sahlep, yer mantarı, kitre, çilek, soğan, kocayemiş, alıç gibi toprak mahsulâtı ile meyvaları ve ağaçlı yerlerdeki otları toplayacaklardan (18 inci maddede gösterilenlerden başkaları olsa dahi) para alınmaz.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Ormanların kadastrosu

Madde 21 — Devlet ormanlarının kadastrosu orman idaresi tarafından yapılır. Kadastro işleri, biri sahanın tavsifatını gösteren yazı işlerinden, diğeri de haritadan ibaret olmak üzere iki gruba ayrılır.

Orman kadastrasına esas teşkil edecek olan haritaların alınması işine bu kanunun mer'iyeti tarihinde başlanarak 10 sene içinde ikmal edilir.

Madde 22 — Kadastro, tahdidi yapılmış ve haritası alınmış yerlerden başlar ve kaza taksimatına göre ayrı ayrı olarak tesbit olunur.

Orman kadastro işleriyle mülkiyet ve tasarruflardaki her türlü değışiklikleri ve bilâhare yapılacak tashihati, sair mütenevvi işleri, vilâyetlerdeki orman başmühendisleri idare ederler.

BEŞİNCİ FASIL

Ormanların korunması

Madde 23 — Ormanlardan kaim kuru ağaç, kuru

kök kesmek veya çıkarmak, kuru ağaçlardan kabuk ve çıra almak, sahlepe, yer mantarı, kitre, soğan, kocayemiş, alıç gibi toprak mahsulâtı ile meyvaları, kuru yaprakları toplayıp götürmek ve her çeşit artık ve yerde yatık devrilmiş kuru ağaç, toprak, kum, çakıl taşı ve taş çıkarmak ve mazı, kozalak ve sair orman tohumları toplamak, ormanlarda avlanmak, orman idaresinden izin almağa ve bu idarenin tayin edeceği şart ve müddetlere bağlıdır.

Madde 24 — Devlet ormanlarının sınırları içinde maden araştırmak için Ziraat Vekâletinden, taş ocakları araştırmak için de orman idaresinden izin almak şarttır. Gerek evvelden ve gerekse yeniden ruhsat alan arayıcılar araştırmaya başlamadan evvel arayacağı yeri Ziraat Vekâletine veya orman idaresine haber vermeğe ve izin almağa ve ormanlara zarar gelecek hallerde orman idaresinin göstereceği tedbirleri kabul etmeğe ve yapmağa mecburdurlar.

Taş ocağı işletmek için Ziraat Vekâletinden ve maden işletmek için İcra Vekilleri Heyetinden karar alınmak şarttır. Bu kararlar verilirken her hangi taş ocağı veya madenin işletilmesinin ormana vereceği zarar göz önünde tutulur.

Madde 25 — Devlet ormanları içinde yeniden yerleşilmesi ve ormanların Devlet tarafından işletilmesine ve muhafazasına müteallik yapılacaklardan başka her çeşit binalar ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve yeniden tarla açılması yasaktır.

Ormanlarda umumî sıhhat ve emniyet ve menfaat icabı yapılacak her nevi bina ve tesisat ile orman hasılatı işleyeceklerin yapacakları bina ve tesisat için Ziraat Vekâletinden izin almak lâzımdır.

Madde 26 — Ormanların sınırlarından dört kilometreye kadar uzaklıkta olan yerlerde yeniden her çeşit fabrika yapmak dahi Ziraat Vekâletinin iznine

bağlıdır. Ormanlara yakın müessese ve fabrikalardan çıkıp ormanlara zararı dokunan gazların zararını fenne göre azaltmağa ve gidermeğe sahipleri mecburdur.

Madde 27 — Ormanlar içinde bulunan Devlet ve köy yollarile köylerin su yollarının tamirinde tamire başlanırken mahallî orman idaresine haber verilir.

Madde 28 — Orman sınırları dışında ve bu sınırlardan 500 metre mesafeye kadar olan yerlerde yapılacak kireç, kömür, katran, trebentin ve daha başka buna benzer ocakların yapılması orman idaresinin iznine bağlıdır.

Madde 29 — Orman sınırları dışında ve bu sınırlardan 100 metre mesafeye kadar olan yerlerdeki hızarlar istimlâk olunabilir.

Sahipleri bunları söküp götürmek isterlerse onlara müsaade olunur.

Madde 30 — Doğrudan doğruya orman mahsulâtını işletmek üzere yeniden kurulacak her nevi fabrikaların açılması Ziraat Vekâletinin iznine bağlıdır. Vekâlet bu izni verirken kurulacak fabrikaların kuvvetini, ormanların işletilmesindeki fennî tahammülü ve mevcut fabrikaların sayısını göz önünde tutar.

ALTINCI FASIL

Devlet ormanlarının işletilmesi ve amenajmanı

Madde 31 — Devlet ormanları, Devlet tarafından işletilir.

Madde 32 — Orman işleri ve her türlü işletmeler Ziraat Vekâletine bağlı hükmî şahsiyeti haiz ve mülhak bütçe ile idare olunan Orman Umum Müdürlüğü tarafından yapılır.

Bu müdürlüğün teşkilâtı ve vazifelerini ifa tarzı ayrı bir kanun ile tesbit olunur.

Madde 33 — Kesilecek ağaçlar kuru ormanlarında numaralanır ve dipleri Devlet çekici ile damgalanır, numara ve damga dip kütükte kalacak surette kesilir. Dip kütüğün yüksekliği dip kutrunun yarısını geçemez. Baltalıklarda ise kesilmeyerek kalacak olan ağaçlar iyice belli olacak şekilde işaretlenir.

Madde 34 — Devlet orman çekici modeli, yapılacak nizamnamede gösterilir.

Çekicinin aid olduğu memurlardan gayrisi tarafından kullanılması yasaktır.

Madde 35 — Her tomruk tam ortasından kabuksuz olarak haçvari pergel ile ölçülür. Numarası, kalınlığı, boyu, nev'i deftere yazılır. Mahrukut odunu kabuklu olarak ster üzerinden kaydolunur.

Madde 36 — Parası verilmeden ve nakliye tezkeresi alınmadan, istif yerlerinden nakliyat yapılamaz. Nakliyat orman idaresinin göstereceği yollardan yapılır. Nakliye tezkereleri daima nâkillerin üzerinde bulunup talep vukuunda gösterilir.

Madde 37 — Ormandan çıkan kerestelik hasılatın bedel tarifeleri mıntakalar itibarile ve piyasa rayiçlerine göre Orman Umum Müdürlüğü tarafından tanzim edilerek, Ziraat Vekâletince tasdik olunur.

Diğer nevi orman hasılatının bedel tarifeleri her kazada mahallî piyasalar göz önünde tutulmak şartile, orman idaresinin o kazadaki en büyük memurunun iştirakile idare heyetleri tarafından tanzim edilerek Orman Umum Müdürlüğü tarafından tasdik olunur.

Madde 38 — Ormanlar, baltalık ve kuru usullerine göre tanzim ve Orman İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tasdik olunacak amenajman plânlarına tevfikan işletilir.

Madde 39 — Devlet ormanlarındaki kat'iyat ve istif her revire göre hazırlanan amenajman plânlarına müsteniden orman idaresi tarafından yapılır.

Her tomruk kesildiği mahalden numaralandıktan ve orman çekici ile damgalandıktan sonra istif mahallerine sevk olunur. Damgasız tomrukların taşınması yasaktır.

Tomruk istihsalinden sonra ormanda bakiye kalan enkazın toplanıp çıkarılması için orman idaresi köylülere müsaade vermekte muhtardır. Bu kısmın istif olunması şart olmadığı gibi mukabilinde bir bedel de alınmaz.

Madde 40 — Büyük mikyasta ve mühim tesisatı icab ettirecek olan ormanlar İcra Vekilleri Heyeti tarafından karar verilmek şartile orman idaresile millî sermayeli Türk şirketleri veya millî bankalar tarafından müştereken işletilebilir.

YEDİNCİ FASIL

Otlak ve mera işleri

Madde 41 — Devlet ormanlarının ağaçlı yahut ormandan açılmış çıplak yerlerinde yaylak, kışlak, otlak ve sulama gibi hakları olanlar bu haklarının taallük ettiği kısımlar ormanların içinde bulunuyorsa orman idaresi tarafından gösterilecek yollardan girip çıkmağa ve ağaçlarla fidanlara zarar yapılmaması için idare tarafından alınacak diğer nevi tedbirlere riayete mecburdurlar. Bu hak sahipleri tiftik keçisi, karakeçi ve deve hayvanlarını bu yerlere sokamazlar.

Madde 42 — Devlet ormanlarındaki otlaklara hayvan sokulup otlatılmasına orman mühendisleri tarafından tanzim ve mafevk orman başmühendislerince tasdik olunacak plânlara göre Orman Umum Müdürlüğünün izni ile müsaade olunur.

Plânda otlatılacak hayvanların cins ve neveleri gösterilir.

Yanmış olan orman yerlerine hiç bir suretle hayvan sokulamaz.

Plânlar, otlak zamanından evvel tanzim ve tasdik olunur.

Kuraklık gibi fevkalâde ahvalde Ziraat Vekâletinin izni ile muvakkat olarak Devlet ormanlarına zarar vermeyecek yerlerinde hayvan otlatılabilir.

SEKİZİNCİ FASIL

Muhafaza ormanları

Madde 43 — Ormansızlık yüzünden arazi kayma, ve yağmurlarla yıkılma tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlarla meskûn mahallerin havasını, demiryollarını, şoseleri, ziraat edilen mahalleri çığ, sel gibi zararlardan koruyan ve buraları toz fırtınalarına karşı muhafaza eden, nehir dolmalarının önüne geçen, memleket müdafaası için muhafazası zarurî olan ormanlar İcra Vekilleri Heyeti kararile muhafaza ormanı olarak ayrılabilirler.

Madde 44 — Mülkiyeti Devletten başkasına aid olan ormanların muhafaza ormanı olarak ayrılması icab ederse bu ormanlarla alelumum muhafaza ormanlarının tamamlanması için bunlara eklenmesi lâzım gelen yerler İcra Vekilleri Heyeti kararile istimplâk olunur.

Madde 45 — Muhafazaya ayrılan ormanlar belli olacak surette münasip işaretlerle sınırlanır.

Madde 46 — Muhafaza ormanlarının korunması bunlardan ne dereceye kadar kat'iyat yapılabilceği ve ne suretle istifade edilebileceği Orman Umum Müdürlüğü tarafından tayin edilip Ziraat Vekilliğince tasdik olunacak hususî usul ve şartlara bağlıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Umuma mahsus ormanlar

BİRİNCİ FASIL

Sınırlama ve harita

Madde 47 — Köy, belediye, idarei hususiye gibi âmme müesseselerine aid umuma mahsus ormanların sınırlanması işini dahi beşinci maddede yazılı tahdit komisyonları yapar. Komisyonların masrafı Devlete, sınırlama işleri ve masrafları alâkadar müesseselere aittir.

Madde 48 — Umuma mahsus ormanların içinde veya ormandan açılmış çıplak yerlerindeki otlak, yaylak, kışlak ve sulama gibi haklar, açılmış tarlalar ve her nevi malların ormana ziyanı dokunduğu anlaşılırsa Orman Umum Müdürlüğünün muvafakatile alâkalıları bunları istimplâk edebilir.

Madde 49 — Umuma mahsus ormanların komisyonlarca tahdit olunacak sınırlarını alâkadarları tahdit tarihinden itibaren iki sene içinde hendek açmak, kuru duvar yapmak, sabit kayalar üzerinde işaretler hakketmek veya yeniden sabit işaretler dikmek suretile belli etmeğe mecburdurlar.

Madde 50 — Umuma mahsus ormanların haritalarını, orman idaresi yapar. Bu iş için dahi müesseselerden masraf istenemez.

İKİNCİ FASIL

Umuma mahsus ormanların idaresi ve korunması

Madde 51 — Umuma mahsus ormanların idaresi ve korunması, bu kanun hükümlerine göre bunlara sahip olan müesseselere aittir.

Madde 52 — Umuma mahsus ormanların korunması bu müesseseler tarafından seçilip orman idaresince kabul olunan bekçiler marifetile temin olunur. Vüs'ati 1.000 hektara kadar olan ormanlar için bir bekçi tayini mecburîdir. Daha geniş ormanlarda her bin hektar ve küsuru için birer bekçi ilâve ve beş bekçiye bir bekçi başı ve 5.000 hektara varan saha için ayrıca bir mühendis veya fen memuru tayin olunur. Mühendis veya fen memurunun tayini Orman Umum Müdürlüğüne aittir. Bunların ücret ve maaşlarını orman sahipleri öder.

Madde 53 — Devlet ormanlarına aid 24, 25, 26, 28, 33, 35, 36, 41 ve 42 inci maddeler hükmü umumi ormanlarda da tatbik olunur.

Madde 54 — Umumî ormanlarda Devlet ormanlarına aid 23 üncü maddede yazılı şekilde istifade edeceklere izin verme salâhiyeti bu ormanlara sahip olan müesseselerin salâhiyetli memurlarına aittir. Ancak müesseseler Orman Umum Müdürlüğü'nün bu ormanlara zarar gelmemesi bakımından bu nevi istifadelerin tahdidi veya tanzimi yolunda göstereceği tedbirlere riayete mecburdurlar.

Madde 55 — Umumî orman sahipleri icab ederse bedel tarifesini kendileri yaparlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İşletme ve imar işleri

Madde 56 — Umumî ormanları ya sahipleri işletir veya işletmeyi başkasına verebilirler. Ancak bunlar orman idaresi tarafından parasız olarak tanzim edilecek amenajman plânlarına göre işletilir. Bu plânlara riayeti idare kontrol eder.

Madde 57 — Umumî orman sahipleri orman ida-

resinin nezareti altında ve göstereceği şekilde ormanları imar etmek, vasıflarını yükseltmek ve ormanlar içinde mevcut yaylak, kışlak ve mera haklarının istimaline hâlel vermemek şartile orman sınırları içindeki açık ve yangın görmüş ve seyrekleşmiş kısımları ağaçlandırmak vazifesile mükelleftirler.

Madde 58 — Bilûmum masrafları varidatından mahsup edilmek ve varidat fazlaları kendilerine verilmek üzere sahiplerinin teklif ve rızaları üzerine bu kabil ormanların korunmaları, fennî idareleri ve işletilmeleri orman idaresince deruhte olunabilir.

Madde 59 — Umumî ormanların toprağı ile birlikte şahıslara veya müesseselere devir ve temlikî İcra Vekilleri Heyetinden izin almağa bağlıdır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Vakıf ormanlar

BİRİNCİ FASIL

Vakıf ormanların idareleri ve tâbî olacağı hükümler

Madde 60 — Evkafı sahiha ormanlar ile hukuku tasarrufiyeleri mevkuf olan ormanlar hususî orman hükmüne tâbî olup bunların idare, muhafaza ve işletilmeleri mütevellilerine veya Evkaf Umum Müdürlüğüne aittir.

Madde 61 — Yalnız aşar ve rûsumatı mevkuf olan ormanlar Devletin olup bunlar Devlet ormanları hakkındaki hükümlere tâbidir.

Madde 62 — Evkafı mazbuteden olan vakıf ormanlarının bilûmum masrafları varidatından mahsup edilmek ve varidat fazlaları evkafa verilmek üzere fennî idareleri, korunmaları ve işletilmeleri husu-

sunun orman idaresine verilmesine İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

BEŞİNCİ KISIM

Hususî ormanlar

BİRİNCİ FASIL

Sınırlama ve harita

Madde 63 — Hususî orman sahipleri bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren iki sene içinde ormanlarının sınırlarını tahdit ederek bu sınırları hendek açmak, kuru duvar yapmak, sabit kayalar üzerine işaretler hakketmek veya yeniden sabit işaretler dikmek suretile belli etmeğe mecburdurlar.

Madde 64 — Hususî orman sahipleri nizamname ile tesbit olunacak zaman ve şekilde ormanlarının haritalarını yapıp orman idaresine vermeğe mecburdurlar. Bu müddet içinde yaptırıp vermedikleri takdirde bu ormanların haritaları orman idaresi tarafından yaptırılır ve masrafları sahiplerinden alınır.

İKİNCİ FASIL

İdare ve korunma

Madde 65 — Hususî ormanların idareleri, korunmaları ve işletilmeleri bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir.

Madde 66 — Hususî orman sahipleri 52 inci maddede gösterilen nisbet ve genişliğe göre tutacakları bekçi, bekçi başı, mühendis veya fen memuru ile or-

manlarını muhafaza ve idareye mecburdurlar. Bunların nizamnamede gösterilecek şerait ve evsafı haiz olmaları ve orman idaresince kabul edilmiş bulunmaları lâzımdır. Koruma işini orman sahipleri yapmadığı takdirde bu iş orman idaresince deruhte olunur ve masrafı sahiplerinden alınır.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İşletme ve imar işleri

Madde 67 — Hususî ormanlar sahipleri tarafından yaptırılıp orman idaresince tasdik olunacak amenajman plânlarına göre işletilir. Bu plâna riayeti idare kontrol eder. Tayin olunacak müddet içinde bu plânları yaptırıp tasdik ettirmeyenlerin amenajman plânları orman idaresince yapılıp ve masraf kendilerinden alınır.

Madde 68 — Devlet ormanları hakkındaki 24, 26, 28, 33, 35, 41 inci maddelerle parası verilmeden kaydı müstesna olmak üzere 36 inci maddesi ve son fıkrası hükmü müstesna olmak üzere 42 inci madde hükümleri hususî ormanlarda da tatbik olunur.

Madde 69 — Hususî ormanların sahipleri isterlerse bilûmum masrafları varidatından mahsup edilmek ve varidat fazlaları kendilerine verilmek üzere bu ormanların fennî idareleri, korunmaları ve işletilmeleri orman idaresince deruhte olunabilir.

Madde 70 — Hususî ormanların ruhsatname ve nakliye tezkereleri hususî olarak diğer ormanlarınkinden ayırt edilecek bir şekilde yapılır.

Madde 71 — Sahipli kuru ormanları bin ve baltalıklar da iki yüz hektardan küçük parçalar teşkil edecek şekilde ne parçalanıp satılabilir ve ne de mirasçılar arasında taksim olunabilirler.

Madde 72 — Sahipli ormanların satışları ve intikalleri tapu memurluklarınca aid oldukları mahallî orman idaresine bildirilir.

Madde 73 — Hususî orman sahipleri orman idaresinin vereceği plân dairesinde ormanlarının kat'iyat veya yangın sebebiyle seyrekleşmiş kısımlarını ağaçlandırmağa ve mevcut ağaçların muhafazası için lâzım gelen imarları yapmağa mecburdurlar.

Madde 74 — 71 inci maddede yazılı veya daha fazla miktarda olan sahipli ormanların sahipleri müteaddit olursa bunlar içlerinden birini veya bir başkasını orman idaresine karşı mes'ul bir müdür olarak göstermek mecburiyetindedirler. Göstermedikleri takdirde orman idaresinin şeriklerden birisini mes'ul müdür seçmeğe hakkı vardır.

Madde 75 — Sahipli ormanlarda bunların sahipleri orman mühendisleri tarafından verilen raporlarla tesbit edilecek emraz ve haşaratın tedavi ve imhasını ve her türlü tathirat icrasını temine mecburdurlar. Tayin edilecek müddet içinde orman sahipleri bunları yapmazlarsa bu işler orman idaresince yapılır ve masrafı kendilerinden alınır.

Madde 76 — Vakıf ve şahıslara aid ormanlardan, amenajman plânlarında senelik tahammül olarak tesbit olunan kerestelik ve mahrukat miktarından ormanın bulunduğu mıntaka Devlet kaim ağaç tarifesinin dörtte biri ormanın işletilip işletilmemesine bakılmaksızın her malî sene için maktuan orman hasılat resmi olarak iki taksitte alınır. Taksitin biri malî yılı başında, diğeri altı ay sonra alınır. Gününde bu resmi vermeyenler hakkında Tahsili Emval Kanunu tatbik olunur.

ALTINCI KISIM

Müşterek hükümler

BİRİNCİ FASIL

Ağaçlandırma ve imar işleri

Madde 77 — Orman Umum Müdürlüğü Devlet ormanlarının vasıflarını yükseltmek ve mevcut yaylak, kışlak ve mera haklarının istimaline hanel vermeme şartile orman sınırları içindeki açık yangın görmüş ve seyrekleşmiş kısımları ağaçlandırmak vazifesile mükelleftir.

Madde 78 — Orman mefhumu dışında kalan yerlerde Devletin her hangi bir dairesi tarafından yeniden orman yetiştirilmesine lüzum gösterilirse buna Vekiller Heyetince karar verildikten sonra istimlak ve tesis masrafları alâkalı daireye aid olmak üzere Orman Umum Müdürlüğünce hazırlanacak ve Ziraat Vekâletince tasdik edilecek ağaçlandırma plânlarına göre o yerler orman idaresi tarafından ağaçlandırılır ve buralar orman siciline alınarak hasılatı bakım, masrafına karşılık olmak üzere orman idaresine bırakılır.

Madde 79 — Devlet ormanlarının sınırları içindeki ırmak ve çay kenarlarını ve bunların kaynaklarını tanzim etmek, sellerin husulüne ve yer kaymalarına mâni olacak her türlü tahkimat ve imalâtı yapmak orman idaresinin vazifesidir. Ancak Devlet ormanı içinden geçen şimendifer hattının, şoselerin ve her nevi tesisatın tahkimi ve tamiri orman idaresine malûmat verilerek alâkadar daire veya bunların sahipleri tarafından yapılır.

Madde 80 — Muayyen bir ormanı olmayan ve muhiti itibarile ağaçsız olan mıntakalardaki köy ve belediyeler kendi hudutları içinde en az beş hektar vüsatinde bir orman yetiştirmekle mükelleftirler. Bu

mükellefiyete tâbi olacak köy ve belediyeler ve bunların yetiştireceği ormanın cinsi ve yeri orman idaresinin en büyük memurunun iştirakile vilâyet ve kaza idare heyetlerince belli edilir.

Bu suretle orman yetiştirilecek yerlerde bu işe elverişli, Devlete aid arazi mevcut ise bu arazi, menşei ne olursa olsun köy veya belediye şahsiyeti hükmiyesi namına meccanen terk ve temlik olunur. Verilecek arazi miktarını ihtiyaca göre mahallî idare heyetleri tayin eder. Böylece arazi temin edemeyenler intifai umuma aid yerlerle köyün ve belediyenin gelir kaynağı olan yerlerden fazlasını kısmen veya tamamen köylerde ihtiyar heyetleri, belediyelerde belediye meclisleri kararı ve en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile bu işe tahsis edebilirler.

Bu yollardan birisile arazi temin edemeyen köy veya belediyeler, bu iş için icab edecek araziye köy ve belediyelerin istimlak kanunlarına göre ve istimlak suretile tedarike mecburdurlar.

Madde 81 — Orman idaresi, orman yetiştirecek olan köy ve belediyelerin fidan ihtiyaçlarını karşılamak üzere mıntaka orman fidanlıkları tesisine mecburdur. Fidanlıkların tesisinde bu kabil köy ve belediyelere yakınlığı ve fidanların cins ve nev'ini tayinde muhite uygunluğu gözetilir. Fidanlar, alâkalılara fidanlıkta bedelsiz tevzi olunur.

Madde 82 — Orman yapılacak olan bu sahalarda, orman memurunun, bu memurun bulunmadığı yerlerde ziraat memurunun daimî murakabesi altındadır.

Ancak, ağaçlandırılacak yerlerin, ağaçlandırılması, korunması ve yetiştirilmesi ve bunlara aid masrafların köy ve belediye bütçelerine konma tarzı Dahiliye ve Ziraat Vekâletlerince müştereken hazırlanacak talimatname ile tesbit ve tayin olunur.

Madde 83 — Şimendifer idareleri, Devlet, vilâyet, belediye ve köyler yeniden yapacakları demiryolları

ve şoselerin kenarlarına fidan dikmek, bunları yetiştirmek ve korumakla mükelleftirler.

Şimdiye kadar yapılmış olan demiryolları ve şose kenarlarını da böylece tedricen ağaçlandırmaya mecburdurlar.

Madde 84 — Ağaç sevgisini körpe ve genç dimağlara kuvvetle aşılacak için bütün ilk ve orta mektep talebeleriyle askerlere ağaçların faydalarını zihinlere yerleştirecek dersler okutturulması, bahçeleri müsaid ise mektep ve kışlalarda her yıl ağaç diktirilmesi ve bunların korunması için Ziraat Vekâleti ile birlikte Millî Müdafaa ve Maarif Vekâletleri bir program hazırlayıp tatbik ederler.

Madde 85 — Her vilâyette valiler senenin muayyen mevsiminde ağaç bayramı tertip etmekle mükelleftirler. Bu bayramlarda her vatandaş avlusuna, yol kenarlarına, boş yerlere ağaç dikmeğe ve bunları koruyup yetiştirmeye davet olunur. Fazla ağaç yetiştirenlere mükâfatlar verilir. Bayramın ne zaman başlayacağı, kaç gün devam edeceği ve ağaç yetiştirenlerden kimlere ne miktar mükâfat verileceği vilâyet idare heyetlerince tesbit ve ilân edilir. Hususî idareler, belediyeler, köy ihtiyar heyetleri bu bayramlar için lüzumu olacak fidanları ve verilecek mükâfatı temin ve tedarik ederler. Ziraat Vekâletinin fidanlıklarından da mümkün mertebe istifade olunur.

Madde 86 — En ufak parçası yarım hektardan ve parçaları yekûnu bir hektardan aşağı olmamak şartile yeni ağaçlandırılan arazi sahibi, teşcirden itibaren yirmi sene için bu sahalara aid bütün vergilerden muaf tutulur.

Bu sahaları orman halinde muhafaza etmeyenlerden vergi muafiyeti kaldırılır.

Hâli arazide ağaçlandırma yapmak isteyenler vali veya kaymakama müracaat ederler. Bu yerlerin hâli araziden olduğu anlaşıldıktan sonra orman memurları tarafından yapılacak ağaçlandırma plânına

göre ağaçlandırma işine vilâyet veya kaza idare heyetlerince izin verilir.

Orman teşkilâtı bulunmayan vilâyetlerde ağaçlandırma plânını ziraat memurları yapar. Plânlar meccanen yapılır.

Ağaçlandırılan saha; ağaçlandırılmasını takip eden beşinci senenin sonunda idare heyetleri karare ile ağaçlayana temlik edilir. Ağaçlanan sahayı orman halinde muhafaza etmeyenlerden temlik edilen yer geri alınır.

Madde 87 — Orman sınırları dışında olup da yeniden orman yetiştirilmesine Vekiller Heyetince karar verilecek olan yerler Orman Umum Müdürlüğüne hazırlanıp Ziraat Vekilliğince tasdik edilecek ağaçlandırma plânlarına göre orman idaresi tarafından ağaçlandırılır.

İKİNCİ FASIL

Orman yangınlarının söndürülmesi

Madde 88 — Ormanların içinde ve yakınında ateş veya yangın alâimi görenler bunu derhal orman idaresine veya en yakın muhtar, jandarma daireleri veya mülkiye âmirlerine haber vermeğe mecburdur.

Madde 89 — Ormanlarda yangın olduğunda yangına yakın köy ve beldelerin 18 yaşını bitirip elli yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu beraberlerinde mevcut balta, kürek, kazma, testere gibi yangın söndürmeğe yarayacak aletleri ile yangın yerine gitmeğe ve yangını söndürmeğe mecburdurlar.

Bu gelenler yangını söndürmeğe kâfi gelmezse daha ilerideki köy ve belde halkından mükellef olanlar da yangın yerine gönderilirler. Aynı şekilde vali, kaymakam, nahiye müdürü ve köy muhtarları ve

civarındaki asker ve jandarma kıta kumandanları yangın mahalline yardımcı göndermeğe ve icabında bizzat gitmeğe mecburdurlar.

Madde 90 — Yangın söndürülmesinde çalışanların bu yüzden hasara uğrayan malları Devlet ormanlarında orman idaresi; diğer ormanlarda alâkalıları tazmine mecburdurlar.

Madde 91 — Ormanlarda yangın söndürülmesi için gideceklerin muayyen tarifeli vasıta ile hareket ettikleri takdirde ücreti orman idaresi tarafından ödeneceği gibi müstacel zamanlarda salâhiyetli memurların görecekları lüzum üzerine bunlar kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla da gidebilirler. Bunların ücreti de orman idaresi tarafından ödenir.

Bunlara söndürme işinde çalıştıkları müddetçe Devlet ormanlarında orman idaresi, diğer ormanlarda alâkalılar tarafından parasız ekmek verilip başkaca ücret verilmez.

Madde 92 — Yangın söndürülürken sakatlananlara sakatlık derecesine göre ve ölenlerin ailesine, polis ve jandarma efradına verilen tazminat kadar Devletçe para verilir. Yaralananlar en yakın hastaneye sevk edilirler. Bütün hastaneler bu gibi sakatlananları hemen kabule mecburdur. Devlet ve âmme müessesesi hastanelerinde bunlar parasız bakılır. Hususî hastanelerde bakma parasını orman idaresi öder.

Madde 93 — Orman yangınları için çekilen telgrafları, telgrafhane, demiryolu istasyon memurları parasız ve acele çekmeğe ve telgrafi alan memurlar da bunu hemen mahalline göndermeğe mecburdurlar.

Madde 94 — Mahallî hükümetin veya orman memurlarının sevk kâğıdı üzerine istasyon memurları yangını söndürmek üzere gidecek olanları asker tarifesiyle ve mahsubu bilâhare yapılmak üzere yangına civar olan mahalde indirmek şartile yolcu veya marşandiz katarile göndermeğe mecburdurlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Ormanlardaki artıkların temizlenmesi

Madde 95 — Bütün ormanlarda yapılacak kesimlerden kalacak ve zarar verecek olan artıkların ya ormanın boş mahallinde toplatılması veyahut orman haricine çıkarılması mecburidir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Orman memurlarının tahlifi ve silâh taşıma hakları

Madde 96 — Bütün orman mühendis, fen memuru, idare, koruma memurları vazifeye başlamazdan evvel buldukları kaza veya vilâyet merkezlerindeki sulh hâkimleri tarafından yemin ettirilerek buna dair kendilerine bir vesika verilir.

Yemin: Vazifemi ifa ederken Cumhuriyet kanunlarının hükümlerinden ayrılmayacağına, doğruluk ve namuskârlık icaplarına riayet edeceğime ant içerim; şeklinde olur.

Madde 97 — Bütün ormanlarda vazife gören memur ve müstahdemler memuriyet derecelerine göre şekilleri nizamname ile tesbit edilecek elbise giyeceklerdir.

Bunların her birisi Orman Umum Müdürlüğüne verilmiş bir hüviyet cüzdanı taşıyacaklardır.

Madde 98 — Orman mühendis ve fen memurlarile idarece münasip görülecek diğer memurlar, bekçi başılar ve bekçiler Hükümetin seçeceği bir silâh ile teçhiz olunurlar.

Orman bekçileri ve bekçi başıları orman suçlarına aid delilleri bir zabıt varakasile tesbit, müsaderesi

icab eden malları zabt ve icabında suç faillerini yakalamak vazifesile mükelleftirler.

Orman bekçileri ve bekçibaşları kendi mıntakaları dahilinde her nevi suç faillerini yakalamakta, zabitanın talep edeceği muaveneti yapmaya da mecburdurlar.

Madde 99 — Her sınıf orman bekçi ve bekçibaşları muvazzaf oldukları orman mıntakalarından av tezkeresi olmayanların ve orman idaresinden izin almamış olanların avlanmalarını meneder ve Zabıtai Saydiye Nizamnamesi hükmüne göre bu gibilerin av silâhlarını dahi müsadereye salâhiyetlidirler.

Madde 100 — 98 inci maddeye göre silâh taşımaya salâhiyeti olan orman memurları kendilerine verilen silâh ve levazımını temiz tutmağa mecburdurlar. Bunları hiç bir sebep ve bahane ile başkalarına veremez ve satamazlar. Aksi harekette bulunanlar inzibatî cihetten 2049 numaralı kanun hükümlerine ve cezaî cihetten de Türk Ceza Kanunu hükümlerine tâbi tutulurlar.

Madde 101 — Silâh taşımaya salâhiyetli olan orman memurları ancak Türk Ceza Kanununun 49 uncu maddesinde yazılı hallerde silâhlarını kullanabilirler.

Madde 102 — Umuma mahsus ormanlarla hususî ormanlardaki bekçi ve bekçibaşları dahi Devlet ormanlarındaki bekçi ve bekçibaşların vazife ve salâhiyetlerini haizdirler.

BEŞİNCİ FASIL

Cezaî hükümler

Madde 103 — Bu kanunun ikinci maddesine göre ağaç kat'iyatı orman idaresinin iznine tâbi tutulan

mıntakalardaki ağaçları bu idareden izin almadan kesenler, skenler veya bu ağaçların kurumasını icab ettirir işleri yapanlar Ceza Kanununun 516 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı ceza ile cezalandırılır. Eğer bunları ağaçların sahipleri yaparlarsa bir aya kadar hafif hapis veya 20 liradan 100 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 104 — 17, 18 ve 19 uncu madde hükümlerine göre zati ihtiyaçları için kendilerine verilen kerestelik ağaç veya mahrukatı başkasına satanlar, satılan şeyin miktarı nazarı itibara alınarak 100 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılır.

Madde 105 — Ormanlardaki yaş ağaçların kabuğunu soyanlar, ve bu ağaçları yaralayanlar, boğanlar, tepelerini veya teknil dallarını koparanlar veya kesenler, bunlardan ıra ve yalamuk ıkarınlar, burç alanlar, orman örtüsünü kaldıranlar, orman toprağını kuvvetlendirmek için dikilen her çeşit nebatları zedeleyenler veya koparanlarla ruhsatsız ağaç kesenler yapılan zararın ehemmiyeti nazarı itibara alınarak bir haftadan altı aya kadar hapis ve beş liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır. Ağaç kesmeden gayrı hallerde yapılan zarar çok hafif olursa yalnız para cezası hükmedilir. Bu suretle çıkarılan ağaç ve mahsullerin müsaderesine de karar verilir. Talep halinde ayrıca tazminata da hkmlonur. Bu tazminat Devlet ormanları için yapılan mıntaka tarifesinde gösterilen bedeldir.

Madde 106 — Geçen maddede yazılan işleri orman sahipleri yaparsa yapılan zararın miktarına göre bir haftadan üç aya kadar hapis veya 5 liradan 500 liraya kadar ağır cezayı nakd ile cezalandırılırlar.

Madde 107 — İzin almadan 23 üncü maddede yazılı işleri yapanlarla bu işleri yapması için orman idaresince tayin olunacak şartlara riayet etmeyenler bir aya kadar hafif hapis veya 30 liraya kadar hafif para

cezasile cezalandırılır ve bu suretle çıkarılan mahsullerin müsaderesine de karar verilir.

Madde 108 — 24 üncü maddeye göre izin almadan ormanlarda maden veya taş ocakları açanlar elli liradan iki yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar ve açtıkları ocaklar kapatılır, başkaca zarar gelmiş ise tazmin ettirilir. İzinle bu nevi ocakları açanlar tayin olunacak tedbirlere riayet etmezlerse bu cezanın yarısı hükmolunmakla beraber bu tedbire riayet edilinceye kadar ocakları idarece işlemekten menolunur.

Madde 109 — 25 inci maddede yasak olduğu yazılı işleri yapanlarla bu maddede yapılması izine bağlı işleri izinsiz yapanlar 15 günden bir seneye kadar hapisle cezalandırılır ve talep halinde zarar varsa tazminata da hükmolunur.

Madde 110 — İzin almadan 26 ncı maddede yazılı yerlerde fabrika yapanlar 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır ve fabrikanın işlemesi men edilir. Bu yerlerde izinle yapılan fabrikalardan çıkan zararlı gazları orman idaresince tayin olunacak müddet içinde izale etmeyenlerden 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır ve zarar izale edilinceye kadar idarece fabrika işlemekten menolunur.

Madde 111 — 28 inci maddede yazılı işleri izin almadan yapanlar Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesinin 1 inci fıkrasındaki ceza ile cezalandırılır ve açılmış olan ocak kapatılır.

Madde 112 — Devlet çekiciyle damgalanan ağaçları keserken bu damgayı 34 üncü maddede yazılı şekilde dip kütükte bırakmayan veya yüksek kesenlerle nakliye tezkeresi almaksızın ormandan ağaç çıkaranlar ruhsatsız ağaç kesenlere verilecek ceza ile cezalandırılır. Nakliye tezkeresiz çıkarılan ağaçların müsaderesine de karar verilir.

Madde 113 — Ormanda kesilen ağaçlardan yapılacak tomrukları damgasız olarak istif mahalline veya başka tarafa götürülenlerle her nevi ormanlarda 41 inci madde hükmüne muhalif hareket edenler 5 liradan 25 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılır. Damgasız nakledilen tomrukların müsaderesine de karar verilir.

Madde 114 — 42 inci maddeye göre izin almaksızın her nevi ormanlara kasten hayvan sokanlar, sokulan hayvan adedi nazarı itibara alınarak bir aya kadar hafif hapis ve 50 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılır. Kayıtsızlık ve teseyyüp eserile hayvan girmiş ise veya mezkûr maddede yazılı surette gösterilecek şart ve tedbirlere riayet edilmemişse yalnız para cezası hükmolunur.

Madde 115 — Ormanların içinde veya yakınında ateş veya yangın alâimi görüp de bunu 88 inci maddede yazılı yerlere haber vermeyenler veya söndürülmesi mümkün olup da bunu söndürmeyenler 50 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılır.

Madde 116 — 89 uncu maddeye göre ormanlarda vukua gelecek yangınları söndürmek için salahiyyetli memurlar tarafından yangın mahalline gitmeleri emrolunduğu halde gitmeyenlerle gidip de çalışmayanlardan kaymakam veya valinin kararile 5 liradan 10 liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu kararlar kat'îdir. Mezkûr maddede yazılı memurlardan yangın yerlerine yardımcı göndermeyenlerle alâka göstermeyenler Türk Ceza Kanununun 230 uncu maddesinin 2 inci fıkrasına göre cezalandırılır.

Madde 117 — Muhafazaya ayrılmış ormanlarda ormanlara müteallik suçları işleyenlerin müstahak olacakları ceza üçte birden yarıya kadar arttırılarak hükmolunur.

Madde 118 — 63 üncü maddede yazılı müddet içinde ormanlarının sınırlarını muayyen işaretlerle belli etmeyen orman sahiplerinden 20 liradan 200 li-

raya kadar hafif para cezası alınır. Bu cezanın infazından sonra altı ay içinde yine bu mükellefiyeti ifa etmezlerse yerilecek ceza elli liradan eksik olmaz.

Madde 119 — Hususi orman sahipleri 73 üncü madde hükmüne göre mükellef oldukları ağaçlandırma ve imar işlerini tayin olunacak müddet içinde verilecek plân dairesinde yapamadıkları ve 95 inci madde hükmüne göre temizleme mükellefiyetini yine tayin edilecek müddet içinde ifa etmedikleri takdirde kendilerinden 10 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu cezanın infazından sonra kendilerine yeniden verilecek münasip mühlet içinde yine yapmazlarsa bu işler orman idaresi tarafından yapılır ve masrafı kendilerinden alınır.

Madde 120 — 105, 106, 107, 112 ve 113 üncü maddelere göre müsaderesine karar verilecek olan malları bunların kanunsuz olarak kesildiğini, nakledildiğini veya toplandığını bildiği halde satın alanlar, taşıyanlar, işleyenler, kabul edenler veya gizleyenler bu malların miktarına göre beş liradan 200 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır ve malların bunların elinden müsaderesine karar verilir. Müsadere olunacak malları taşıyan vasıtalar dahi suçta medhali olmayan kimselere aid olmamak şartile zabt ve müsadere olunur.

Madde 121 — Ormanlardan verilen ağaç ve sair mahsulâtı tayin edilen müddetler içinde makbul mazereti olmaksızın çıkarmayanların bu malları orman idaresince ya istif mahalline veyahut da münasip bir mahalle naklettirilir ve masrafı kendilerinden alınır. Keyfiyet mal sahibine yazı ile bildirilir. İhbardan sonra vuku bulan her türlü zarar ve ziyandan Devlet mes'ul olmaz.

Madde 122 — Ağaçlara vurulan resmî damga ve numaraları bozanlar ve orman sınırlarındaki taksimat ve saireye mahsus işaretleri ve levhaları kaldıranlar, belirsiz edenler, yerlerini değiştirenler bir aya

kadar hafif hapis ve 50 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılır.

Madde 123 — Orman içinde kimlerin ne gibi ahvalde ateş yakacaklarına ve bu gibilerin ne gibi tedbirlere riayet edeceklerine dair nizamnamede gösterilecek şart ve ihtiyatî tedbirlere riayet etmeyerek ateş yakanlar ve ormanlar içine sönmemiş sigara atanlar Türk Ceza Kanununun 566 ncı maddesinin 1 inci fıkrasına göre cezalandırılır.

Madde 124 — Orman mühendislerinin gösterecekleri lüzum üzerine mahallin en büyük mülkiye memuru kuraklık veya yangın olup da henüz söndürülmüş fakat sirayet ihtimalleri tamamen bertaraf edilmemiş olmak gibi fevkalâde zamanlarda muayyen bir müddet için ormanlara girmeği men ve oralardaki işleme ameliyatının tatilini emredebilirler. Bunlara riayet etmeyenlerden 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

ALTINCI FASIL

Suçların takibi

Madde 125 — Orman bekçileri ve bekçibaşları orman suçlarına aid tutacakları zabıt varakalarını zaptedecekleri alâti cürmiye ve nakil vasıtaları ile derhal bağlı olduğu âmire gönderirler. Âmir de vakit geçirmeksizin bunları Cumhuriyet Müddeiumumisine tevdi eder. Hüviyeti anlaşılamayan suçluları en yakın zabıta merkezine götürmeğe salahiyetlidirler.

Madde 126 — Bu kanunda cezaları tayin edilen orman suçlarına müteallik davalar sulh hâkimleri tarafından görülür.

Orman suçlarına aid davalar mahkemelerce acele mevaddan sayılır.

Madde 127 — Orman suçlarından dolayı tutulan ağaç, tomruk, kereste, mahrukat ve sair mahsulât ile nakil vasıtaları bekçi ve bekçibaşılar tarafından zaptedilerek muhafaza edilmek üzere en yakın belediye veya köy muhtarına veya muhtarın vekiline, bu da bulunmazsa ihtiyar heyeti azasından birine makbuz mukabilinde teslim olunur. Bunlardan çürüyecek ve bozulacak olanlarla muhafazası müşkül bulunanlar sulh mahkemesi kararla en yakın pazar mahalline götürülerek idarenin satış komisyonu marifetile ve açık arttırma ile satılır. Masraflar çıktıktan sonra geri kalan para emanet olarak bankaya yatırılır. Mahkemece bunların iadesine karar verilirse mevcut olanlar aynen, satılanların bedelleri iade olunur ve nakil masraflarından başka hiç bir masraf alınmaz.

Madde 128 — Orman içinde kim tarafından kesildiği veya hazırlandığı belli olmayan ağaçları ve sair orman mahsullerini orman idaresi usulen satar. Bunların bedeli irad kaydolunur.

Madde 129 — Orman bekçi ve bekçibaşıları ormanlar içinde hüviyeti anlaşılamayan ve hal ve vaziyetleri şüphe uyandıran kimseleri en yakın köy muhtarına veya ihtiyar heyetine veya zabıta merkezine götürüp teslim salahlıyetlidirler.

Muhtar veya ihtiyar heyetleri de hüviyetlerini tesbit edemedikleri bu gibileri zabıtaya teslim ile mükelleftirler.

Madde 130 — Ormanlarda başı boş görülen hayvanlar en yakın köy muhtarlarına veya belediyelere makbuz karşılığı teslim olunur. Hayvan sahibi zuhur edip zabıt varakasını imza ederse hayvan kendisine verilir. Muhtara veya belediyeye teslimden itibaren 15 gün içinde sahibi bulunmayan hayvanlar idarece usulen satılarak bedeli bankaya yatırılır. Bankaya yatırıldıktan sonra bir sene içinde sahibi zuhur etmezse bu bedel orman idaresince irad kaydolunur.

Hayvan sahibi bakma masraflarını ödemeğe mecburdur.

Madde 131 — Orman suçlarından mütevellit aranmayı icab ettiren haller, Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 97 inci maddesinde yazılı, tehirinde mazarrat umulan hallerden sayılır ve bu aramaları, orman bekçi ve bekçibaşlıları mezkûr 97 inci madde hükmüne tevfikan yaparlar.

Madde 132 — Bu kanunda cezaları tayin olunan orman suçluları için dava müruru zamanı bir sene ve ceza müruru zamanı iki senedir.

Muvakkat hükümler

Muvakkat madde 1 — Mülkiyeti Devletten başkasına aid ve bu kanunun mer'iyeti tarihinde mevcut olan ormanlardan:

A - Devlet ormanlarına bitişik olanlar; köylülerin şahsî mülkiyetinde olup da sahaları miktarı elli hektarı geçmeyenler hariç olmak üzere miktarları ne olursa olsun;

B - Devlet ormanlarına bitişik olmayanlar; sahaları miktarı bin hektarı geçenler Devletçe istimlâk olunur.

Köy ve belediye orta malı ormanlarla mazbut vakıflardan olan ormanlar bu hükümden müstesnadır.

Bu istimlâk muameleleri kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren nihayet iki sene içinde ikmal olunur.

Muvakkat madde 2 — Birinci muvakkat madde mucibince istimlâk edilecek olan ormanların istimlâk bedeli 1936 malî yılındaki arazi vergisine esas olan kıymettir.

İstimlâk edilecek olan ormanın 1936 malî yılında arazi vergisine matrah olacak kıymeti bulunmadığı takdirde bu kıymet 2901 numaralı Arazi Tahrir Kanununda yazılı tahrir komisyonları marifetile 1331 yılı rayicine göre takdir edilerek usulü dairesinde kat-

iyet iktisap ettikten sonra bunun 6 misli istimlâk bedeli addolunur.

Muvakkat madde 3 — İstimlâk edilecek ormanlar Ziraat Vekâletince mahallinin en büyük mülkiye memuruna bildirilir. Bunlar, tayin olunan kıymeti gösterir ihbarname ile bir ay içinde ferağ muamelesinin icrası lüzumunu usulü dairesinde sahibine tebliğ ederler. Bir ay içinde ferağ muamelesini icra etmeyenlerin rıza ve muvafakatlerine bakılmayarak istimlâk bedeli Ziraat Bankasına tevdi edildikten sonra bu ormanlar Hazine namına, bir gûna harç ve resim alınmaksızın tapuda tescil edilirler.

Muvakkat madde 4 — Ormanların Devlet tarafından işletilmesi bütün ormanlar için defaten tatbik edilmeyip vilâyetler üzerinde tedricen tatbik olunur ve nihayet on sene içinde ikmal edilir.

Muvakkat madde 5 — Bu kanun mer'iyet mevkiine girdiği tarihten evvel mukavele ile işletilmeleri hakikî veya hükmî şahıslara verilmiş olan Devlet ormanlarının işletilmeleri eğer mukavelelerindeki müddetler daha evvel hitam bulmuyorsa nihayet on seneyi geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyeti kararla bu şahıslar uhdesinde bırakılabilir.

Bu hükümlere göre mukaveleleri feshedilecek olanlara verilecek tazminat bu işletme için orada yaptıkları lüzumlu tesisat ve inşaatın mukavelenin feshedildiği zamandaki bunların mukavele şartlarına göre Devlete intikal edip etmeyecekleri de nazara alınarak takdir edilecek kıymetlerinden ibaret olacaktır.

Muvakkat madde 6 — Devlet işletmesinin henüz teessüs etmediği yerlerde memleketin umumî veya mahallî kereste veya mahrukat ihtiyacı göz önünde tutularak tahammülleri müsait olan ormanlardan muvakkat plân ve raporlarla ve kısa müddetli mukavelelerle kerestelik veya mahrukat ağaçları satışa çıkarılır.

Bunlardan başka maden ocaklarında kullanıla-

çak direklerle resmî dairelerin telefon ve telgraf direkleri, travers ve köprü ve tünel ihtiyaçları için tahammülleri müsait olan ormanlardan tarife bedelile ağaç verilir.

Muvakkat madde 7 — Devlet işletmesi henüz teessüs etmeyen yerlerde 18 inci maddenin 1 inci fıkrasile 19 uncu maddede yazılı kimselere ihtiyaçları için o maddelerde gösterilen bedel ile kerestelik veya mahrukat için ağaç verilir.

18 inci maddenin 2 inci fıkrasında yazılı geçimleri öteden beri kendi vasıtaları ile iç pazarlara getirip sattıkları kereste, odun ve kömüre bağlı olan köylülerin iştirak edebileceği miktarda kerestelik veya mahrukat için ağaçlar satıŖa çıkarılır.

Muvakkat madde 8 — Plânları yapılıp tasdik edilinceye kadar vakıf ve hususî ormanlardan 76 ıncı madde mucibince alınacak hasılat resmi yerine kat edecekleri kerestelik ve mahrukat için Devlet ormanları kaim ağaç tarifesinin nısfı, orman hasılat resmi olarak tahsil olunur.

Son maddeler

Madde 133 — Bu kanunun tatbik suretini gösterir bir nizamname yapılır.

Madde 134 — 1/Kânunusani/1285 tarihli Orman Nizamnamesi ve zeyilleri ve tersane ve tophane idarelerine muktazi kerestenin tedarik ve itasına dair 1/Kânunusani/1285 tarihli nizamname ve devairi Tesmiyeye lüzumu olan ve fıkara ahaliye tevzi edilecek mahrukat ile ciheti askeriyeye lüzumu olan telgraf ve telefon direkleri ve mahrukatın bilmüzayede tarife bedeli üzerinden resmi alınarak ita edilmesine dair 109 numaralı kanun ve meccanen kereste kat'ına müsaade itasına dair 239 numaralı kanun ve Devlet ormanlarından köylülerin intifa hakkına dair 484 numaralı kanun ile zeyli ve bilûmum ormanların fennî usul dairesinde idare ve işletilmeleri hakkındaki 504

numaralı kanun ile zeyli ve 2510 numaralı iskân Kanununun ormanlara taallûk eden hükümlerile bu kanuna muhalif bilûmum ahkâm mülğadır.

Madde 135 — Bu kanun hükümleri 1/Haziran/1937 tarihinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 136 — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

Devlet dairelerinin vekâletlere tefriki ve siyasî müsteşarların vazifeleri hakkında kanun

Kabul tarihi: 8/2/1937

Kanun No. 3117

Neşri tarihi: 18/2/1937

I

Vekâletler: Kabine

Madde 1 — Devlet daireleri, biri Başvekâlet olmak ve adetleri on ikiden az ve on altıdan fazla olmamak üzere vekâletlere ayrılır. «Devlet Vekili» denilen vekâletsiz vekiller de bu âdada dahildir.

Madde 2 — İcra Vekilleri Heyetinin kaç vekâletten tereküb edeceği, her kabine teşkilinde Başvekil tarafından gösterilen ve Cümhur Reisinin tasdikına iktiran eden kabine azasına göre taayyün eder.

II

Siyasî müsteşarlar

Madde 3 — Siyasî müsteşarların adedini ve hangi vekâlet işlerinde vazife göreceklerini Başvekil tayin eder ve kararnamesi ona göre tanzim ve tasdik olunur. Lüzumuna göre bir vekâlet için birden fazla siyasî müsteşar seçilebilir.

Madde 4 — Siyasî müsteşarların İcra Vekilleri He-

yetinin içtimama iştiraki Başvekilin davetile olur. Vekiller Heyetinde reyleri istişaridir.

Madde 5 — Siyasî müsteşarlar, kendilerine tevdi olunan muayyen işlerden dolayı şahsî mes'uliyet yüklenmiş olurlar. Ancak bu işlerden dolayı vekillerin Büyük Millet Meclisine karşı siyasî mesuliyetleri tamamen bakidir.

Madde 6 — İcra Vekilleri Heyetinin toptan istifa veya ıskatile siyasî müsteşarların vazifeleri de nihayet bulur. Ancak bir vekilin münferit istifa veya ıskatı o vekâletteki siyasî müsteşarın da çekilmesini intaç etmez.

Madde 7 — Siyasî müsteşarların vazifeleri umumî surette ve mes'ul vekilin direktifi dairesinde; vekilin bizzat yapacağı bütün işlerde vekile yardım etmek, idaresi kendilerine verilen muayyen vekâlet hizmetleri hakkında icab eden kararları vermek, vekâletin, Büyük Millet Meclisindeki işlerini vekiller namına takip ve intaç eylemek, vekillerin muhatap oldukları suallere vekil namına cevap vermekten ibarettir.

Madde 8 — Siyasî müsteşarların yedinci maddede esasları gösterilen vazifelerinin hudut, derece ve neveleri İcra Vekilleri Heyeti tarafından ayrıca bir kararname ile tayin olunur.

Madde 9 — Siyasî müsteşarlara mebusluk tahsisatına ilâve olarak ayda iki yüz lira tahsisat verilir.

Madde 10 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 11 — Bu kanun hükümlerini Başvekâlet tatbika memurdur.

16/2/1937

Ceza Kanununun mevkii mer'iyete vaz'ına müteallik kanunun 27 inci maddesini değiş-tiren 952 sayılı kanunun ilgasına ve o madde yerine bir madde konmasına dair kanun

Kabul tarihi: 10/2/1937

Kanun No. 3119

Neşri tarihi: 18/2/1937

Madde 1 — Ceza Kanununun mevkii mer'iyete vaz'ına müteallik 26 nisan 1926 tarih ve 825 sayılı kanunun 27 inci maddesi olarak aşağıda yazılı madde konmuştur:

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 421 inci maddesinde yazılı cürümlere aid davaları gören asliye mahkemelerinin ceza daireleri iki aza ile bir reisten mürekkep olmak üzere teşkil olunur.

Bu daireler, kaza hudutları tayin olunarak Adliye Vekâletinin içlerinden tensib edeceği bir hâkimin reisliği altında toplanmak üzere tek hâkimlerden de teşkil olunabilir.

Madde 2 — 825 sayılı kanunun 27 inci maddesini değiştiren 1/6/1927 tarih ve 952 sayılı kanun ilga edilmiştir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Adliye Vekili memurdur.

16/2/1937

Öğretici ve teknik filmler hakkında kanun

Kabul tarihi: 10/2/1937

Kanun No. 3122

Neşri tarihi: 18/2/1937

Madde 1 — Devlet daireleri tarafından getirilen

teknik ve öğretici filmler ve bu filmleri göstermeğe mahsus parlör amplifikatörlü ve sesli film tesisatlı otomobillerle sessiz sinema ve projeksiyon makinaları ve sinema filmi almağa ve yapmağa yarayan makina ve aletlerle boş filmler her türlü vergi ve resimlerden muaf olarak memlekete sokulur.

Ferdler ve her nevi müesseseler tarafından getirilen tamamı teknik ve öğretici filmler dahi ikinci maddede yazılı şartlar dairesinde her türlü vergi ve resimlerden muaf tutulur.

Madde 2 — İstanbul ve Ankara gümrüğüne, birinci maddenin son fıkrasında yazılı ferdler ve müesseseler tarafından getirilen bu çeşit filmlerin teknik veya öğretici filmlerden sayılıp sayılmayacağına, ne suretle teşekkül edeceği aşağıda yazılı heyetler tarafından perde üzerinde görülerek karar verilir. Heyetler, Genelkurmay Reisliği ile Dahiliye ve Maarif, İktisat ve Ziraat Vekâletleri namına tayin edilen beş azadan mürekkep Film Murakabe Komisyonlarına, filmin mahiyetine göre komisyonlarda temsil edilmeyen vekâletlerden gönderilecek bir memurun da iltihakile teşekkül eder.

Madde 3 — Sinemalarda esas filmlerle birlikte teknik veya öğretici bir filmin de gösterilmesi mecburidir.

Devlet daireleri tarafından memleket dahilinde yaptırılan veya memleket haricinden getirilen bu çeşit filmlerden tensib edilenlerini Hükümet, sinemacılara meccanen vermeğe salahiyetlidir. Sinemacılar bunları yukarıki fıkrada yazılı teknik ve öğretici filmler yerine kaim olmak üzere göstermeğe mecburdurlar.

Madde 4 — Üçüncü maddede yazılı mecburiyete itiraz olunabilir. Sulh mahkemelerinin kararları riayet etmeyenlerden belediye encümeni kararla on liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır. Be-

lediye encümenlerinin kararlarına bir hafta içinde sulh mahkemelerinde itiraz olunabilir. Sulh mahkemelerinin kararları kat'îdir.

Madde 5 — Bu kanunun tatbik sureti ve ikinci maddede yazılı heyetlerin vazifesini ifa şekli bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 6 — Üçüncü maddede yazılı mecburiyet hükmü, üç ay sonra mer'iyete girmek üzere, bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 7 — Bu kanunun hükümlerini yerine getirmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16/2/1937

**İşkân Kanununun bazı maddelerinin değiştiril-
mesine dair olan 2848 sayılı kanuna
müzeyyel kanun**

Kabul tarihi: 10/2/1937

Kanun No. 3123

Neşri tarihi: 18/2/1937

Madde 1 — Aşağıda (A) ve (B) fıkralarında yazılı kayıd ve şartlar dahilinde dış memleketlerden Türkiye idhal edilecek keresteler, gümrük resmi ile sair bilûmum rûsum ve tekâliften muaftır:

A) 2510 ve 2848 sayılı kanunlar hükümlerine göre muhacirler için yaptırılacak evler ve müştemilâtı ile diğer tesisatta kullanılmak üzere Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından dış memleketlerden 1936 malî yılı iptidasından itibaren 1945 malî yılı sonuna kadar getirilmiş ve getirilecek olan mamul keresteler,

B) Usulü dairesinde izin verildikten sonra 2510 ve 2848 sayılı kanun hükümlerine göre 1935 malî yılı bidayetinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti dahilinde yerleşmek veya iskân edilmek üzere dış memleket-

lerden Türkiye'ye muhacir olarak gelen veya nakil masrafları Devletçe tesviye edilerek getirilen muhacirlerin, her aile için beş metre mikâbını geçmemek ve Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti tarafından tayin edilecek evsafa bulunmak üzere 1945 malî senesi sonuna kadar beraberlerinde getirerek ilk girim kapılarında Hükümetçe tayin edilen bedel mukabilinde iskân emrine terkettikleri ve edecekleri keresteler.

Madde 2 — Muhacirlerin iskânına aid inşaatta sarfedilmek üzere Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti tarafından Devlet demiryolları ile sevkolunacak kerestelerden, nakil esnasında cari asgarî tarifinin yüzde ellisi nisbetinde nakil ücreti alınır.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe Maliye, Nafia, Sıhhat ve İctimaî Muavenet, Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

16/2/1937

**Türkiye - Yugoslavya Ticaret ve Seyrisefain
Mukavelenamesinin tasdiki
hakkında kanun**

Kabul tarihi: 10/2/1937

Kanun No. 3125

Neşri tarihi: 19/2/1937

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Krallığı arasında 28 birinciteşrin 1936 tarihinde Ankarada imza edilen ve 5 ikinciteşrin 1936 tarihinde mer'iyete konulan Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesile merbutu mektuplar tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/2/1937

**Türkiye ve Yugoslavya Ticaret ve Seyrisefain
Mukavenamesi**

Türkiye Cumhuriyeti Reisi
ve
Yugoslavya Kırallı Hazretleri

İki memleket arasındaki İktisadî münasebetleri takviye ve inkişaf ettirmek müşterek arzusu ile mütehassis olarak bir Ticaret ve Seyrisefain Mukavenamesi akdine karar vermişler ve bu maksadla murahhasları olmak üzere;

Türkiye Cumhuriyeti Reisi:

Hariciye Vekâleti Kâtibi Umumisi, Büyük Elçi Numan Menemencioğlunu,

Yugoslavya Kırallı Hazretleri:

Yugoslavya Fevkalâde Murahhas ve Orta Elçisi Bay Branko Lazarevitch Cenablarını tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhler usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra atideki hususatı kararlaştırmışlardır.

Madde 1 — Menşei Âkid Memleketlerden biri olup diğèrinin arazisine idhal edilen tabî veya mamul müstahsallar diğèr her hangi memleketin mümasil müstahsallarına tatbik edilen veya edilecek olan rüsum, emsal, harçlar ve munzam harçlar veya tekâliften başkasına veya daha yükseğine tâbi tutulmayacaktır.

Türkiyeye ihraçta Yugoslavyada ve Yugoslavyaya

ihraçta Türkiyede, en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydından istifade eden diğer bir memlekete ihraçta alınan veya alınacak olan ihraç rüsumu veya her hangi harçtan başkası veya daha yükseği alınmayacaktır.

Madde 2 — En ziyade müsaadeye mazhar millet hakkındaki teminat kefalete ve rüsum cibayetine, ithalâta ve ihracata, emtaanın antrepolara ve gümrüklere vaz'ına, gümrük muamelât ve mürettebatına, ithalât, ihracat veya transit edilen emtaanın gümrüğe şevkine müteallik muamelâta, eşyanın muayene ve ithaline, tasnif, tarifelerin tefsiri tarzına, ithalât ve kabulü muvakkat ve tekrar ihraca da şamildir.

Madde 3 — Üçüncü bir devletle mün'akid olup yukarıdaki maddelerde tesbit edilen en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydı:

1 - Yüksek Âkid Taraflardan biri canibinden hem hudud memleketlere, hududun her iki tarafından 15 er kilometreyi tecavüz etmeyen bir mıntaka dahilinde, hudut ticaretini kolaylaştırmak için bahşedilmiş veya bahşedilecek olan imtiyazata;

2 - Âkid Taraflardan biri canibinden evvelce akdedilmiş veya bilâhare akdedilecek bir gümrük ittihadından münbais müsaadati mahsusaya;

3 - Türkiyenin, 1923 de Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan araziye bahşettiği veya ileride edebileceği menafi ve müsaadati mahsusaya;

tatbik edilmeyecektir.

Madde 4 — Yüksek Âkid Taraflardan birinin tabî veya mamul müstahsalâtının bir veya bir kaç memleketi salise arazisinden transit suretile geçtikten sonra diğer taraf arazisine ithallerinde menşec memlekettten doğrudan doğruya ithalleri halinde alınan gümrük rüsumundan, harçlardan ve gümrük mürettebatından başkasına veya daha yükseğine tâbi olmayacaklardır. Bu hüküm doğru transit edilen eş-

ya hakkında olduğu gibi aktarma, tekrar ambalaj yapılmasından veya antrepoya vaz'ından sonra transit edilen eşyaya da tatbik olunur.

Madde 5 — Yüksek Âkid Taraflar seyrisefain, turizm veya kommi vuayajörler hakkında en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini mütekebilin bahşetmeği taahhüd ederler.

Madde 6 — Yugoslavya ilişik (A) listesinde gösterilen Yugoslavya menşeli müstahsalâtı Türkiyeye serbestçe ve hiç bir kayıt ve tahdidsiz idhal edecektir.

İlişik (B) listesinde gösterilen Yugoslavya menşeli müstahsalâtın idhali her maddeye tahsis edilen miktara münhasır olacaktır.

Yugoslavya, ayrıca Türkiyede mer'i olan umumî kontenjan kararnamesinden de istifade edecektir.

Madde 7 — Türkiye, Türkiye menşeli müstahsalâtı Yugoslavyaya serbestçe ve hiç bir kayıt ve tahdidsiz idhal edecektir.

Madde 8 — İşbu mukavelenamenin mer'iyeti esnasında Âkid Taraflardan biri diğer Âkid Tarafın ithalâtını esaslı surette zarardide edecek yeni memnuiyet veya tedbirle mütekebil emtaa mübadelâtı muvazenesini haleldar edecek olursa, zarar gören tarafın derhal müzakerata başlamasını talebe hakkı olacaktır. Eğer müzakerata başlanmak talebinin dermeyan edildiği tarihten itibaren bu müzakere bir aylık bir müddet içinde müşterek bir itilâfla yeni bir sureti tesviyeye müncer olmazsa işbu mukavelename menafii haleldar olduğu kanaatinde bulunan Âkid Taraf canibinden bir aylık bir mütekaddim ihbarla her zaman feshedilebilecektir.

Madde 9 — Her türlü alacakların, işbu ticaret mukavelenamesinin mer'iyeti müddetince icra olunan ticarî mübadelelere aid olanların her iki taraftan ödenmesi ve her nevi para münakalesi bu gün imzalanan ve Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin

cüz'ü mütemmimini teşkil eden Kliring Anlaşması ahkâmı mucibince yapılacaktır.

Madde 10 — İşbu mukavelename, 5 ikinciteşrin 1936 da mer'iyete girecek ve bir senelik bir devre için muteber olacaktır. İki aylık bir ihbarla feshedilmezse aynı müddetlik bir devre için kendiliğinden uzayacaktır.

Ankarada, 28 birinciteşrin 1936 da tanzim edilmiştir.

Branko Lazarevitch

Numan Menemenciöglu

A — Listesi

Türk tarife
No.

136
341 D
494 B 1, 2
503
511 A, B, C
535 A
566
859 B, C

B — Listesi

Verilen
kontenjanlar
(kilo)

Türk Tarife No.

87	500
106A	3 000
107A	3 000
109	2 000

<u>Türk tarife No.</u>	<u>Verilen kontenjanlar (kilo)</u>	
118	500	
125 A 2	500	
137	500	
den 234 B	2000	Yalnız toz ve mayi halinde çamaşır müstahzaratı. Kendiliğinden uzayarak tecdit edilmemek ve bir defaya münhasır olmak üzere
234 E	5000	
276 D	15000	
den 297 A	1 500	Yalnız büro eşyası
306 A	2000	
324 C	5000	
328 A	10000	
341 C	5000	
342 A	5000	
346 C	500	
362	1000	
378 A, B	1000	
378 C	1000	
378 D	5000	
379/1 C 2	5000	
379/1 D 2	5 000	
379/2 A 2, 3	2 000	
379/2 B 1, 2, 3	2 000	
379/2 C 1, 2, 3	5 000	
379/2 D 1, 2, 3	3 000	
385	500	
394	500	
400	500	
401	500	
418	5 000	
	Verilen	

Türk Tarife No.	Kontenjanlar (kilo)	
427 B	500	
den 469	30 000	Yalnız beyaz çimento ve manyeziyumlu çimento
den 469	2 000 000	Yalnız denizaltı inşaatında kullanılacak çimento
535 B 1	30 000	
535 B 2	15 000	

Ankara, 28 birinciteşrin 1936

Bay Elçi,

Bugün imzalanan Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesine bağlı menşe şahadetnamesi nümunesinde gösterildiği üzere kliring hesaplarında emtia bedelinin fob kıymet üzerinden hesap edileceğini, son günlerdeki müzakerata atfen, Zatı Devletlerinize arz ile müftehirim.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul buyurunuz Bay Elçi.

Hariciye Vekâleti Kâtibi Umumisi
Büyük Elçi
Numan Menemencioğlu

Bay Branko Lazarovitch Cenahları
Yugoslavya Kırallı Hazretlerinin Orta Elçisi

Ankara, 28 birinciteşrin 1936

Bay Büyük Elçi,

Bugünkü tarihli berveçizir mektubunuzu aldığımı Zatı Devletinize bildirmekle müftehirim:

«Bugün imzalanan Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesine bağlı

menşe şhadetnamesi nümunesinde gösterildiği üzere kliring hesaplarında emtaa; bedelinin fob kıymet üzerinden hesap edileceğinin, son günlerdeki müzakerata atfen, Zatı Devletinize arz ile müftehirim.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul buyurunuz Bay Elçi.»

İşbu iş'arınızdan dolayı Zatı Devletinize teşekkür ve muhteviyat ile mutabık olduğumu, Hükümetim namına, beyan ederim.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

Yugoslavya Elçisi
B. Lazarevitch

Bay Numan Menemencioğlu
Hariciye Vekâleti Umumî Kâtibi
Büyük Elçi

**Türkiye - Finlandiya Ticaret ve Seyrisefain
Muahedenamesine müzeyyel itilâf ile yeni
Ticaret Mukavelesinin tasdikına dair kanun**

Kabul tarihi: 10/2/1937

Kanun No. 3126

Neşri tarihi: 19/2/1937

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Finlândiya Hükümeti arasında 12 ağustos 1929 tarihinde Ankarada imzalanıp 1719 numaralı kanunla tasdik edilmiş olan Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesine zeylen 20 haziran 1936 tarihinde Ankarada imzalanan itilâf ile aynı tarihte Ankarada imzalanıp 1 temmuz 1936 tarihinde mer'iyete konulan Ticaret Mukavelesi ve merbutu liste ve munzam protokoller kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/2/1937

**Türkiye ve Finlandiya arasında 12 ağustos 1929
tarihli Ticaret ve Seyrisefain Muahedesine
müzeyyel itilâf**

Zirde vaziülimza usulen salâhiyettar murahhaslar, Türkiye ve Finlandiya arasında 12 ağustos 1929 tarihli Ticaret ve Seyrisefain Muahedesinde aşağıdaki tadili icraya karar vermişlerdir:

Madde 1 — Mezkûr muahedenamenin 25 inci maddesinin altıncı fıkrası kaldırılmıştır.

Madde 2 — İşbu müzeyyel itilâf, Türkiye ve Finlândiya arasında 12 ağustos 1929 tarihli Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesinin mütemmim cüz'ünü teşkil eder. İşbu müzeyyel itilâf, her iki memleketin teşriî uzuvlarının tasvibine arzolanacak ve tasvip edildiğine dair tarafeynce yapılacak tebliğden 10 gün sonra mer'iyet mevkiine girecektir.

Ankarada, 20 haziran 1936 tarihinde, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Onni Talas

Şükrü Saraçoğlu

**Türkiye ve Finlandiya arasında
Ticaret Mukavelesi**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Finlândiya Hükümeti, iki memleket arasındaki ticarî mübadeleleri kolaylaştırmak ve inkişaf ettirmek arzusuile, aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Finlândiyaya idhali bütün memleketlere karşı umumî surette tatbik edilen hususî bir nizama tâbi maddeler müstesna olmak

üzere, Türk menşeli emtaa Finlândiyaya serbestçe idhal edilecektir.

Madde 2 — Merbut 1 numaralı listede sayılı Finlândiya menşeli emtaa serbest olarak, merbut 2 numaralı listede tadad olunanlar ise işbu listede her maddeye tahsis edilen kontenjanlar hududu dahilinde Türkiyeye ithal edilecektir.

Bundan maada, Finlândiyanın, Türkiyede mer'i umumî idhal rejiminden istifade etmesi mukarrerdir.

Madde 3 — İşbu mukaveleye tevfikan vaki ticarî mübadelelere aid tediyat, bugünkü tarihle imzalanan Kliring Mukavelesi hükümlerine göre yapılacaktır.

Madde 4 — Âkid Tarafların yekdiğerine ihraç edecekleri iki memleket menşeli emtaaya, merbut nümuneye tevfikan iki memleket salâhiyettar makamları tarafından nüshateyn olarak tanzim edilmiş bir menşe şhadetnamesi terfik olunacaktır. Mezkûr şhadetnamelerin 2 inci B nüshaları ithalâtın yapıldığı gümrük, idaresince damgalandıktan sonra aynı idare tarafından ithalâtçı memleketin ihraç bankasına tevdi edilecektir.

Bilvasıta ihracat yapıldığı takdirde, menşe şhadetnamelerinin yerine, menşe memleketinin konsolosluğunca irsalâtın bir kısmına aid olarak verilmiş (A ve B) yeni menşe şhadetnameleri ikame edilebilecektir.

Bu suretle tevdi olunan menşe şhadetnameleri ancak, esas şhadetnamelere nazaran, mürselünileyh memleketlere tahsis edilen emtaa miktarına isabet eden kıymeti ihtiva eyleyecektir. Evvelki fıkra ahkâmı işbu menşe şhadetnamelerine de tatbik edilecektir.

Madde 5 — İşbu mukavele, bir senelik müddetle mün'akid olup 1 temmuz 1936 da mer'iyet mevkiine

girecektir. 3 ay evvel ihbar suretile feshedilmedikçe senelik müddetler

ile zimnen uzatılmış olacaktır. Ankarada, 20 haziran 1936 da tanzim edilmiştir.

Onni Talas

Şükrü Saraçoğlu

Liste: 1

Türk tarife No.

285	
286	
295	Yalnız ağaçtan dokumacı tezgâhı, akümülatör mücerridleri ve teferruatı
303	Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin mütekaddim müsaadesile
323	B
	C
324	A
326	
328	A Yalnız tomar halinde gazete kâğıdı
330	A
331	Sünger ve süzgeç kâğıdından maadası
334	
340	Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin mütekaddim müsaadesile
342	B
363	
366	B
	C
367	

Türk tarife No.

368	
369	
370	B Yalnız yirmi numaradan yukarı olanlar

Türk tarife No.

370 C	
371	
372	
373	
379/1 D 1,3,4	
379/1 E	
379/2 E	
379/3	
464	Yalnız sanayide müstamel her nevi sünger taşı
485	
487	
488	
505	
538 B C	
552	
664	Ziraat Vekâletinin mütekaddim müsaadesile
709	

Liste: 2

Türk tarife No		Senelik kontenjanlar (ton)
324 C		250
328 B		50
341 C		300
379/2 C 2		5
379/2 D 3		5
447 A	Yalnız tamamen kauçuktan çizme, galoş, banyo ayakkabıları ve şosonlar	15

Menşe şahadetnamesi

No.

A nüshası

Gönderen:

Gönderilen:

İsim:

İsim:

İkametgâh:

İkametgâh:

Sokak:

Sokak:

Eşyanın nev'i:

.....

Ambalâj tarzı:

Koli adedi:

Marka No:

Sıklet [Gayrı safi: Kg.

[Safi: Kg.

Fob kıymeti:

Sevk yolu:

Yukarıda gösterilen emtaanın menşeli olduğu ve işbu menşe şahadetnamesinin Ankarada 20 haziran 1936 tarihinde imza edilen Türkiye ve Finlandiya arasındaki Ticaret anlaşmasının hükümlerine tevfikân verildiği tasdik olunur.

No.

B nüshası

(Bu nüsha A nüshasile aynı numarayı taşıyacak ve gümrüklerce damgalanarak ithalâtçı memleketin ihraç bankasına tevdi olunacaktır.)

Gönderen:

Gönderilen:

İsim:

İsim:

İkametgâh:

İkametgâh:

Sokak:

Sokak:

Eşyanın nev'i:

.....

Ambalaj tarzı:

Koli adedi:

Marka No:

Sıklet: [Gayrı safi:..... Kg
Safi: Kg

Fob kıymeti:

Sevk yolu:

Yukarıda gösterilen emtaanın menşeli olduğu ve işbu şahadetnamenin Ankarada 20 haziran 1936 tarihinde imza edilen Türkiye ve Finlandiya arasındaki Ticaret Anlaşması hükümlerine tevfikan verildiği tasdik olunur.

Munzam Protokol 1

Bugünkü tarihli Ticaret Mukavelesinin imzası esnasında Âkid Taraflar aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

1 — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Finlandiya tarafından merbut ikinci munzam protokolde Türkiyeye bahşedilen menafii rüsumiye mukabilinde, Finlândiya menşeli emtaaya aşağıda sayılı munzam kontenjanları vermeği taahhüd eder:

<u>Türk Gümrük tarifesi</u>	<u>Senelik kontenjanlar (ton)</u>
324 C	30
328 A	50
B	50
341 C	100
447 A	5

2 — Şurası mukarrerdir ki, merbut 2 nci munzam protokole tevfikan Türkiyeye bahşolunan menafii rüsumiyenin, mezkûr protokolün 2 inci fıkrası hükümlerine göre Finlândiya tarafından tasvip edilmemesi ha-

linde bugünkü tarihli Ticaret Mukavelesine bağı (1) numaralı listede muharrer 328 A (yalnız tomar halinde gazete kâğıdı) tarife pozisyonu, azamî 2600 ton miktarında senelik bir kontenjanla kendiliğinden mezkûr mukavelenin 2 inci listesine alınacaktır.

3 — Bugünkü tarihle imzalanan Ticaret Mukavenamesinin mütemmim cüz'ünü teşkil eden işbu protokol, merbut 2 nci munzam protokol mer'iyete girer girmez tatbik edilecektir.

Ankarada, iki nüsha olarak 20 haziran 1936 da tanzim edilmiştir.

Onni Talas

Şükrü Saraçoğlu

Munzam Protokol 2

Bugünkü tarihli Ticaret Mukavelesinin imzası sırasında, Âkid Taraflar, aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

1 — Finlândiya Hükümeti, Türkiye tarafından merbut 1 inci munzam protokolde Finlândiyaya verilen munzam kontenjanlar mukabilinde, aşağıda sayılı Türk menşeli tabiî veya mamul müstahsalları, berveçhiati resimlerden veya tenzilât yüzdelerinden istifade ettirmeği taahhüd eder:

<u>Finlândiya gümrük pozisyonu</u>	<u>Emtianın cinsi</u>	<u>Türk menşeli emtiadan alınacak gümrük rüsumu</u>
76 b den	Üzüm, incir	—,50
76 b den	İncir (lokum, layers)	—,25
76 c den	Erik	—,70
78	Ceviz	2.—
79 a	Badem	1.—
268	Metre başına azamî 180 düğümlü yün halı	35.—
269	Metre başına 180 düğümden fazla yün halı	70.—

2 — İşbu protokol, Finlândiya teşriî uzuvlarının tasvibine iktiran ettikten sonra mer'iyet mevkiine girecek ve bugünkü tarihle imzalanan Ticaret Anlaşmasının mer'iyet şartlarına aynen tâbi tutulacaktır.

Ankarada, 20 haziran 1936 da iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Onni Talas

Şükrü Saraçoğlu

**Gedikli Küçük Zabıt menbaları hakkındaki
2505 sayılı kanunun ikinci maddesinin
değiştirilmesine ve bir muvakkat
madde eklenmesine
dair kanun**

Kabul tarihi: 15/2/1937

Kanun No. 3134

Neşri tarihi: 26/2/1937

Madde 1 — 2505 sayılı kanunun ikinci maddesi aşağıda olduğu gibi değiştirilmiştir:

Gedikli Küçük Zabıt Mekteplerine aşağıda gösterilen yerlerden talebe yetiştirilir:

A) Gedikli Küçük Zabıt Hazırlama Mekteplerinden;

B) Kıt'a ve müesseselerde müstahdem erattan en az orta mekteb derecesindeki tahsili bitirmiş ve lâzım olan şartları haiz isteklilerden;

C) En az orta mekteb derecesindeki tahsili hariçte bitirmiş ve on sekiz yaşını tamamlamış ve lâzım olan şartları haiz gönüllülerden.

Muvakkat madde — Bu kanunun neşrinden evvel hazırlama mekteplerine alınanların ve gedikli olmak üzere kıt'ada ve Gedikli Erbaş Mekteplerinde bulunanların tahsil dereceleri ve yetiştirilme tarzları eski hükümler dairesinde devam eder. Ancak hazırlama,

mekteplerinde bulunup da orta mekteb tahsiline devam etmek isteyenlerden ordu kadrosu ihtiyacı nazarı dikkate alınarak şeraiti lâzimeyi haiz olanlar orta tahsillerine devam ettirilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

22/2/1937

**Anadolu Demiryolları ve Haydarpaşa Limanı
Şirketlerde akdedilen 10/12/1928 tarihli
mukavelenamelerin bazı maddelerinin
tadiline dair iki kıt'a mukavelenamenin
tasdiki hakkında kanun**

Kabul tarihi: 15/2/1937

Kanun No. 3142

Neşri tarihi: 26/2/1937

Madde 1 — Hükümetle Anadolu Demiryolları ve Haydarpaşa Limanı Şirketleri arasında akid ve 31 kânunuevvel 1928 tarih ve 1375 numaralı kanunla tasdik edilen 10 kânunuevvel 1928 tarihli iki kıt'a mukavelenamede yapılan tadilâta dair Hükümetle mezkûr şirketler arasında 20 kânunusani 1937 tarihinde akid ve teati edilmiş olan bağı iki kıt'a mukavelename tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Maliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

19/2/1937

Bir taraftan Hükümeti temsil eden Maliye Müsteşarı Faik Baysal ile Nakid İşleri Umum Müdürü Halid Nazmi Keşmir ve diğer taraftan Anadolu Demiryolu Şirketinin 28/12/1936 tarihli fevkalâde heyeti

umumiyesinde tam salâhiyeti murahhas tayin olunan Burdur Saylavı Mustafa Şeref Özkan ve Şirket Meclisi idare Reisi Ali Nizamî Akasma arasında aşağıdaki hususat takarrür ettirilmiştir.

Madde 1 — 10/12/1928 tarihli Mubayaa Mukavelenamesinin 2 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 2 — İşbu devir ve temlik dolayısıyla Hükümet atide gösterilen tekasiti seneviyenin, şirket hesabına olarak, Berlinde «Doyçe Bank» a sureti muntazamada tediyesini gayrikabili rücu olmak üzere taahhüd eyler:

1- 1 kânunusani 1929 dan itibaren ve 31 kânunuevvel 1929 tarihine kadar lâzımütlediye 5.539.822,96 İsviçre frangı (beş milyon beş yüz otuz dokuz bin sekiz yüz yirmi iki İsviçre frangı ve doksan altı santim) miktarında bir taksiti senevi,

2- 1 kânunusani 1930 dan itibaren ve 31 kânunuevvel 1932 tarihine kadar lâzımütlediye 6.304.291,40 İsviçre frangı (altı milyon üç yüz dört bin iki yüz doksan bir İsviçre frangı ve kırk santim) miktarında birer taksiti senevi,

3- 1 kânunusani 1933 den itibaren ve 31 kânunuevvel 1957 tarihine kadar lâzımütlediye 8.677.301,04 İsviçre frangı (sekiz milyon altı yüz yetmiş yedi bin üç yüz bir İsviçre frangı ve dört santim) miktarında birer taksiti senevi,

4- 1 kânunusani 1958 den itibaren ve 30 eylül 1984 tarihine kadar lâzımütlediye 6.304.291,40 İsviçre frangı (altı milyon üç yüz dört bin iki yüz doksan bir İsviçre frangı ve kırk santim) miktarında birer taksiti senevi,

5- 1 teşrinievel 1984 den itibaren ve 30 teşrinisani 1992 tarihine kadar lâzımütlediye 2.553.106,34 İsviçre frangı (iki milyon beş yüz elli üç bin yüz altı İsviçre frangı ve otuz dört santim) miktarında birer taksiti senevi,

6-1 kânunuevvel 1992 den itibaren ve 5 mart 2002 tarihine kadar lâzimütediye 1.369.660,01 İsviçre frangı (bir milyon üç yüz altmış dokuz bin altı yüz altmış İsviçre frangı ve bir santim) miktarında birer taksiti senevi,

Anifülbeyan tekasiti seneviye aid oldukları senelerin 15 şubat, 15 mayıs, 15 ağustos ve 15 teşrinisani tarihlerinde olmak üzere her üç ayda bir balâda muharrer mekadirin rub'u nisbetinde nakden veya şirketin vadeleri müteakip üç ayda hulûl edecek esham ve tahvilât kuponları olarak tevdiat icrası suretile, tediye olunacaktır.

Madde 2 — Mubayaa Mukavelenamesinin malî servis kısmının 12 numaralı sonuncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Madde 12 — İsviçre frangının bedeli, ibrazında tediyesi meşrut senedatın kambiyo piyasası üzerinden tediye mahallerinden her hangi birinde rayiç akçe ile hâmillere tediye olunacaktır.

Ankara, 20 kânunusani 1937

Hükümet murahhasları

Anadolu Demiryolları
Şirketi Murahhasları

Bir taraftan Hükümeti temsil eden Maliye Müsteşarı Faik Baysal ile Nakid İşleri Umum Müdürü Halid Nazmi Keşmir ve diğer taraftan Haydarpaşa Limanı Şirketinin 28/12/1936 tarihli fevkalâde heyeti umumiyesinde tam salâhiyetli murahhas tayin olunan Burdur Saylavı Mustafa Şeref Özkan ile Şirket Meclisi İdare Reisi Ali Nizamî Akasma arasında aşağıdaki hususat takarrür ettirilmiştir:

Madde 1 — 10/12/1928 tarihli Mubayaa Mukavelenamesinin 2 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Madde 2 — İşbu devir ve temlik dolayısıyla hükümet atide gösterilen tekasiti seneviyenin şirket hesa-

bina olarak, Berlinde «Doyçe Bank» a sureti muntazamada tediyesini gayrikabili rücu olmak üzere taahhüd eyler:

1- 1 kânunusani 1929 dan itibaren ve 31 kânunuevvel 1929 tarihine kadar lâzimütlediye: 418.225,90 İsviçre frangı (dört yüz on sekiz bin iki yüz yirmi beş İsviçre frangı ve doksan santim) miktarında birer taksiti senevi,

2- 1 kânunusani 1930 dan itibaren ve 31 kânunuevvel 1932 tarihine kadar lâzimütlediye: 467.047,77 İsviçre frangı (dört yüz altmış yedi bin kırk yedi İsviçre frangı ve yetmiş yedi santim) miktarında birer taksiti senevi,

3- 1 kânunusani 1933 den itibaren ve 31 kânunuevvel 1957 tarihine kadar lâzimütlediye: 647.115,65 İsviçre frangı (altı yüz kırk yedi bin yüz on beş İsviçre frangı ve altmış beş santim) miktarında birer taksiti senevi,

4- 1 kânunusani 1958 den itibaren ve 30 eylül 1983 tarihine kadar lâzimütlediye: 467.047,77 İsviçre frangı (dört yüz altmış yedi bin kırk yedi İsviçre frangı ve yetmiş yedi santim) miktarında birer taksiti senevi,

5- 1 teşrinievvvel 1983 den itibaren ve 5 mart 2002 tarihine kadar lâzimütlediye: 257.245,57 İsviçre frangı (iki yüz elli yedi bin iki yüz kırk beş İsviçre frangı ve elli yedi santim) miktarında birer taksiti senevi,

Anıfölbeyan tekasiti seneviye, aid oldukları senelerin 15 şubat, 15 mayıs, 15 ağustos ve 15 teşrinisani tarihlerinde olmak üzere, her üç ayda bir balâda muharrer mekadirin rub'u nisbetinde nakden veya şirketin vadeleri müteakip üç ayda hulül edecek esham ve tahvilât kuponları olarak tevdiat icrası suretile tediyeye olunacaktır.

Madde 2 — Mubayaa Mukavelenamesinin malî servis kısmının 11 numaralı sonuncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Madde 11 — İsviçre frangının bedeli, ibrazında tediyesi meşrut senedatın kambiyo piyasası üzerinden tediye mahallerinden her hangi birinde rayiç akçe ile hâmillere tediye olunacaktır.

Ankara, 2 kânunusani 1937

Haydarpaşa Liman
Şirketi Murahhasları

Hükümet Murahhasları

Talimatnameler

KARARNAME

2

Karar sayısı: 6057

Emniyet ve asayiş işlerinde vilâyet, kaza ve nahiyelerdeki jandarma ve emniyet hizmetlerinin yapılması ve salâhiyetlerinin kullanılması suretini ve aralarındaki münasebatı gösterir ilişik Talimatnamenin mer'iyete konulması; Dahiliye Vekilliğinin 12/2/937 tarih ve 9593 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 17/2/937 de onanmıştır.

17/2/1937

Reisicümhur

K. Atatürk

D. V.

Ş. Kaya

Na. V.

A. Çetinkaya

Zr. V.

Muhlis Erkmen

10/3/1937

Bş. V.
İsmet İnönü

Ha. V. V.
Ş. Saraçoğlu

İk. V.
C. Bayar

Ad. V.
Ş. Saraçoğlu

Ma. V.
F. Ağralı

S. İ. M. V.
R. Saydam

M.M.V.
K. Özalp

Mf. V.
S.Arıkan

G. İ. V.
Rana Tarhan

Emniyet ve asayiş işlerinde vilâyet, kaza ve nahiyelerdeki jandarma ve emniyet ödevlerinin yapılması ve salâhiyetlerinin kullanılması suretini ve aralarındaki münasebatı gösterir talimatname

Madde 1 — Genel baysallık ve güvenlik işlerinde ve her hangi bir suçun vukuunda mahallî Hükümet reislerinin emniyet ve jandarma teşekküllerinin vazife, salâhiyet ve mesuliyetleri hususî kanun, nizamname ve talimatnamelerde yazılıdır.

Aynı işler için kanunen mükellef ve muvazzaf bulunan bu makam ve teşekkülleri birbiriyle olan münasebat ve vazifelerini ne suretle yapacakları bu talimatnamede tesbit olunmuştur.

Madde 2 — Vilâyet, kaza ve nahiyelerin emniyet ve asayişinden doğrudan doğruya vali, kaymakam ve nahije müdürleri mesuldürler.

Bunların icra vasıtaları jandarma komutanları, emniyet müdür veya memurlarıdır. Emniyet teşkilâtı olmayan yerlerde ise jandarmadır.

Madde 3 — Bu teşekküllerin iyi vazife görmelerinden ve maksada uygun bir tarzda kullanılmalarından Hükümet reislerine karşı kendi komutan, müdür veya memurları mes'uldür.

Jandarma komutanları ve emniyet âmirlerinin aldıkları vazifelerin yapılması için kullanacakları vasıtaların intihabı kendilerine aittir. Ancak lüzum gördükleri takdirde salâhiyetli mülkiye âmirleri bu vasıtaları bizzat da tayin edebilirler.

Her hangi bir vak'aya karşı jandarma veya emniyet tarafından yapılması vali tarafından emredilen bir hareketin icra keyfiyeti ve teferruatı emniyet ve jandarma tarafından yapılır. Jandarma ve emniyet kuvvetleri bu işi başarırken safha safha rapor vermekle beraber sonunda icraatlarını mufassal bir raporla valiye bildirmekle mükelleftirler.

Madde 4 — Emniyet ve asayiş işleri vilâyetlerde şu suretle yapılır:

A) Her gün saat (11) bütün Türkiyede emniyet ve asayiş saatidir. Muayyen iş olsun olmasın tam bu saatte ve mühim hâdiselerde saat kaydile mukayyet olmayarak derhal emniyet âmirleri ve jandarma komutanları ve bulunmadıkları takdirde vekilleri beraberce valinin ve bunlar bulunmadıkları takdirde vekilleri yanına davet edilmeden giderler.

Emniyet âmirleri ve jandarma komutanları (24) saat zarfında kendi memuriyet ve inzibat bölgeleri içinde olan bütün vukuatı (siyasî, idarî ve asayişe müteallik) ve aldıkları haberleri, bunlara karşı alınan veya alınması gerekli olan tedbirleri ve tekliflerini bildirirler ve o gün için hizmete amade olan kuvvet miktarını da izah ederler.

Vali veya vekili izahatı aldıktan sonra emir ve direktiflerini ağızdan bildirir. Mülkiye âmirinin verdiği emir ve direktifler vaziyete uygun görülmez ve yapılacak iş de netice itibarile mesuliyetli görülürse jandarma komutanı ve emniyet âmiri bu husustaki mütalealarını bildirirler. Son karar mülkiye âmirine aittir. Bu takdirde mülkiye âmirleri bu emir ve direktiflerini yazılı olarak verirler ve işbu emir mülkiye âmirinin mes'uliyeti altında yapılır.

Her iki teşekkülün âmiri bu tebligatı not olarak alırlar. Emniyet veya jandarma dairesinde bu not üç kıt'a olarak teksir edilir ve jandarma komutanile emniyet âmiri tarafından imza edilerek birisi jandarmada, diğeri emniyette bu notların saklanması için açılan dosyalara konur. Üçüncü nüshası emniyet teşkilâtı olan yerlerde emniyetten en yüksek mülkiye âmirine bilgi için sunulur.

B) Emniyet ve asayişe taallûk eden her türlü ihbar ve malûmatı emniyet âmirleri ve jandarma komutanları resen yekdiğerine bildirmekle mükellef oldukları gibi bu haber ve malûmatın asayiş saatinde

arzını beklemek her hangi bir fenalığı intaç edecekse aynı zamanda ve derhal mülkiye âmirine de bildirilir. Mülkiye âmirleri bu malûmatın makam vasıtasile teatisini emredebilirler.

Memleketin emniyet ve asayişine müteallik ihbarlar doğruca C. M. Umumiliğine yapıldığı takdirde müddeiumumilik gecikmeksizin bu ihbar veya şikâyetlerden mahallî hükümet reisini ve müstacel hallerde aynı zamanda ilgili bulunan emniyet âmiri veya jandarma komutanını da haberdar eder.

Suç işlendiğini ilk haber alan veya memuriyetine müteallik olarak resen veya resmen takibat icrasını müstelzim bir cürme vâkif olan emniyet âmiri veya jandarma komutanı keyfiyeti valiye bildirmekle beraber C. M. Umumiliğini de haberdar eder.

Madde 5 — Yazı işleri aşağıda izah olunduğu veçhile yapılır:

A) Asayiş işlerine aid dosyalar vilâyetlerde emniyet amirliğinde toplanır ve tutulur.

Vukuat raporları doğruca valiler tarafından emniyete havale olunur. Emniyet bu raporların, hiç vakit geçirmeden bir örneğini çıkarıp vilâyet jandarma komutanına göndermeğe mecburdur.

B) Vukuat raporları şifre ile gelmiş ise vilâyet kalemince açılarak bundan iki örnek çıkarılır. Birisi jandarma komutanlığına, diğeri emniyet amirliğine gönderilir ve her iki suretin altına hem emniyete ve hem de jandarmaya gönderildiği işaret olunur. Emniyetten veya jandarmadan yazılan vukuat raporlarına aid şifreler de vilâyet kalemince kapanır ve müsveddesi altına (şifre edilmiştir) kaydı yazılarak aid olduğu dairesine iade edilir.

C) «A» fıkrası mucibince vukuat raporlarını alan emniyet müdür veya memuru bir örneğini hiç vakit kaybetmeden jandarma komutanına gönderirken emniyet bakımından bu vak'anın esbabına ve faillerinin

meydana çıkarılmasına dair işe yarar bilgileri varsa malûmaten raporun altına yazar.

Mühim hâdiselere aid raporların muhteviyatından yazılı örnek gönderilmeden önce emniyet âmiri jandarma komutanını bu raporun muhteviyatından şifahen de haberdar eder.

Vak'alara karşı alınacak tertibat, yapılacak harekât veya sevk olunacak kuvvetler hakkında vali ile görüşüp kararlaştırmak ve kendisinden alınacak emre göre sevk ve idareyi temin etmek doğrudan doğruya vilâyet jandarma komutanlığının vazifesidir. Şu kadar var ki, takibin yapılacağı bölge halkının ruhi halleri, mizaçları, Hükümete olan bağlılık dereceleri, asayiş bakımından durumları, ellerinde silâh olup olmadığı, varsa cins ve miktarı, bu bölgelerde haber alma ve kılavuz işlerinde kimlerden istifade edileceği hakkında emniyette malûmat varsa bunları emniyet âmiri bilgi için jandarma komutanına bildirir.

Takibin devamı müddetince emniyetin edineceği istihbarat da jandarma komutanlığına zaman zaman bildirilir. Eğer takip bölgesinde emniyet amirliğince istihbarat kolları teşkil olunmuş ise bunlar da istihsal edecekleri haberleri doğruca takip müfrezesi komutanlığına verirler.

Madde 6 — Asayiş bakımından vilâyetlerden kaza kaymakamlarına ve merkez kaza nahiyelerine yapılacak tebligatın ve bu işlere aid olmak üzere vilâyetlerden Umumî Müfettişliklere ve Dahiliye Vekâletine verilecek raporların esasları şunlardır:

A) Asayiş bakımından jandarmayı ilgilendiren ve takibat ve harekâtı icab ettiren her türlü emir ve tebligat valinin umumî direktiflerine göre vilâyet jandarma komutanlığı tarafından hazırlanır ve vali imzasile icab edenlere gönderilir ve bir örneği de jandarma dan vakit geçirilmeksizin doğruca emniyet amirliğine verilir.

B) Jandarma kuvvetlerinin tahrikini istilzam etmeyen ve doğrudan doğruya emniyeti ilgilendiren vak'alar hakkındaki emir ve tebligat valinin umumî direktiflerine göre Emniyet tarafından hazırlanarak vali imzasile icab edenlere gönderilir ve bir örneği de vakit geçirilmeden Emniyetten doğruca vilâyet jandarma komutanlığına verilir.

C) Merkez kazasına aid tebligat kaymakamlık teşkilâtı yoksa vilâyetten doğruca merkez kaza jandarma komutanlığına ve merkeze bağlı nahiye müdürlüklerine yapılır.

Emniyet ve asayiş taallük eden rapor, telgraf ve şifrelerin son maddesinde hangi makamlara yazıldığı da bildirilir.

Madde 7 — Emniyet ve asayiş aid büro işleri emniyetçe yapılacağından umumî ve yevmî asayiş raporları ile istatistikler ve grafikler ve diğer yazı ve çizelge işleri bu bürolar tarafından birleştirilerek tanzim ve takip olunur. Kılavuz, muhbir veya yataklara aid dosyalar umumî dosyalarda saklanmayıp kilit altında saklanır ve selefden halefe devredilir.

Emniyetten yazılan umumî ve yevmî asayiş raporlarının bir örneği aynı günde bilgi için ve emniyetten doğruca jandarma komutanlığına da gönderilir.

Emniyet teşkilâtı olan kazalarda ve nahiyelerde bu işler vilâyette olduğu gibi cereyan eder. Henüz emniyet teşkilâtı bulunmayan kazalarda ve nahiyelerde gerek emniyet ve gerekse jandarmaya aid işler kaza ve nahiye jandarma komutanlığı tarafından yapılır ve büro işleri de jandarmaca görülür.

Emniyet teşkilâtı yapılıncı (karakol açılıncı) bu teşkilâtın görmekte mükellef bulunduğu işlere aid dosyalar aynen bu daireye devredilir.

Madde 8 — Kazalarda emniyet ve asayiş işleri aşağıda yazıldığı gibi yapılır:

A) Emniyet teşkilâtı olan kazalarda (Emniyetçe

o kazada karakol açılmış ise) emniyet ve asayiş işleri büro muamelâtı vilâyette yapıldığı ve yukarıdaki maddelerde yazıldığı gibi cereyan eder.

B) Emniyet teşkilâtı olmayan kazalarda (karakol açılmamış ise) asayiş işleri gerek jandarma bölgesine ve gerekse emniyet bölgesine aid olsun, hepsi jandarma tarafından yapılır ve kaza kaymakamı imzasile nahiyelere tebliğ olunur veya vilâyette yazılır ve bütün dosyalar orada toplanır.

C) Nahiyelerde emniyet ve asayiş işleri emniyet teşkilâtı olduğuna veya olmadığına göre kazalarda yapıldığı gibi cereyan eder.

Madde 9 — Bir vilâyet dahilinde emniyet ve asayişin muhafazası için emniyet ve jandarmayı ve diğer hususî zabıta kuvvetlerini kullanmak ve bu kuvvetlerin birbirine yardımını temin etmek en büyük mülkiye âmirinin salâhiyeti cümlesindedir.

Vilâyetin bir kazasında zuhur edip takibat ve harekâtı istilzam eden vak'aya karşı o kazanın jandarma kuvveti kâfi gelmezse vilâyetin buna mücavir kazalarından yardımcı kuvvet şevki ve verilmesi valinin emrile olur. Ancak jandarma komutanlığının bu hususta göstereceği lüzum ve yapacağı teklif göz önünde tutulur.

Madde 10 — İki ve daha ziyade vilâyetlerce alınması lüzumlu olan müşterek inzibatî tedbir ve tertiplerde, bu vilâyetler Umumî Müfettişlikler mıntakasında iseler icabı ve müşterek kuvvetlerin komutanı Umumî Müfettişlikçe tayin olunur ve keyfiyet Umumî Müfettişlikten Dahiliye Vekâletine bildirilir.

Bu vilâyetler Umumî Müfettişlik mıntakasında değilseler veya iki Umumî Müfettişliği alâkadar ediyorsa yapılacak tertibat ve idare edecek komutan Dahiliye Vekâletince tesbit ve tayin olunur.

Gecikmesinde zarar umulan vaziyetlerde ve basit vak'alarda komşu emniyet âmiri veya jandarma ko-

mutanları resen muhabere ve müşterek icraatta bulunabilirler.

Ancak keyfiyetten derhal en büyük mülkiye âmirlerini haberdar etmeğe mecburdurlar.

Madde 11 — Emniyet ve jandarmanın yekdiğerine yardımları şu suretle olur:

A) Emniyet bölgesinde her hangi bir suçta rastlayan jandarmanın subayı veya jandarmanın devriyeleri (orada polis yoksa) müdahale etmek ve emniyeti de derhal haberdar eylemek ve emniyet memurlarının talebi halinde jandarmanın devriyesi tarafından kendilerine yardım edilmek mecburidir.

Hâdiseye rastlanmış olan jandarmanın subayı ve devriyesi emniyet memurları gelinceye kadar orada tahkikat yapmazlar. Vaziyeti olduğu gibi muhafaza ederler ve delillerin ziyama meydan verilmemesi için icab eden tedbirleri alırlar. Hâdiseye mahallinde zabt ve müsadereye mecbur kaldıkları eşyayı vak'a mahalline gelen emniyet memurlarına makbuz mukabilinde teslim ederler. Emniyet memurlarının gelmesi delillerin kaybolmasına meydan verecek kadar geciktiği takdirde tahkikat yaparlar ve işbu tahkikat evrakını talep vaki olmadan emniyet amirliğine gönderirler.

B) Her hangi bir icab ve zaruret dolayısıyla jandarmanın bölgesinde vazife alan emniyet memurları bir hâdiseye rastlarsa jandarmanın emniyet bölgesindeki vazife ve salâhiyetleri gibi hareket ederler.

C) Vak'a faillerinin tespiti ve tutulmaları hususunda jandarmanın ve emniyet, kendi bölgelerinde yekdiğerine lâzım olan yardımcı yapmakla mükellef ve mecburdurlar.

Madde 12 — Emniyete yardımcı olarak verilen jandarmanın kuvvetlerinin sevk ve idaresi:

A) Emniyete yardımcı olarak verilen jandarmanın kuvvetlerinin başında komutan olarak er veya erbaş

varsa emniyet âmirinin direktifi altında iş görmek; üzere yalnız jandarma kuvvetlerinin sevk ve idaresi kendi komutanlarına aittir.

B) Komiser emrindeki emniyet kuvvetlerine yardımcı olarak verilen jandarmaların başında subay varsa müşterek görülen bu vazifelerde jandarma ve emniyet kuvvetlerinin sevk ve idarede emir ve komutasını emniyet komiserinin vereceği esaslar dahilinde subay deruhte eder.

C) Emniyet müdür veya memurlarının hazır buldukları bu gibi hallerde (jandarma emniyete yardımcı ve emniyet bölgesinde iş gördüğü için) vazife tevziatı ve direktifler bunlar tarafından verilir ve bu direktiflere göre jandarma kuvvetlerinin sevk ve idaresi jandarma komutanlarına aittir.

Ç) Örfî idare ilân edilen bölgelerde jandarma ve emniyetin müştereken görecekları vazife ve hizmetlerin yapılış tarzı mahsus kanun ve Örfî İdare Kararnamesindeki esaslar içinde cereyan eder.

Madde 13 — Jandarma ve emniyetin mahallî memurlarla ve meslekî amirleriyle münasebetleri aşağıda yazıldığı gibi cereyan eder:

A) Emniyet ve asayişî korumağa, Devletin kanun ve nizamlarının icrayı ahkâmını temine müteallik vazifelerden dolayı emniyet âmirlerinin ve jandarma komutanlarının âmir ve mercileri vilâyette vali, kazada kaymakam ve nahiyede müdürdür.

B) Umumî emniyet ve asayişe taallûkundan dolayı emniyet ve jandarmanın müdahale edeceği ahvalle adlî vazifeleri ve kendi askerî ve meslekî işleri müstesna olmak üzere Devletin muhtelif daire ve şubelerile vuku bulacak her nevi vazife ve münasebetlerinin mercii, mahallin en büyük mülkiye âmiridir.

C) Jandarma subayları Askerî Muhakeme Usulü Kanununun hükümleri dahilinde veya jandarma seferberliğine aid işlerde veya meslekî ve askerî zaptı

rabt ve disipline müteallik hizmet ve işlerde ciheti askeriye ile ve kendi meslekî âmirleriyle doğrudan doğruya münasebatta bulunurlar.

Ç) Her mahallin emniyet memurlarile jandarma kuvvetleri kendi âmirlerinin emir ve idaresi altında olup jandarma veya emniyetten istenecek her nevi işler için mahallin en büyük emniyet âmirine ve jandarma komutanına veya bunların vekillerine müracaat olunur.

E) Adliyeye müteallik vazife ve hizmetlerin yapılış tarzı mahsus kanunlarına göre cereyan eder.

Tamimler

M. İ. U. M.

Ş. II.

Öz:

Hususî İdare memurlarının
maaşları H:

Sayı: 1980

Vilâyet Hususî İdarelerinde maaşla muvazzaf bulunan memurların vilâyetler arasında nakilleri icra olunduğu halde eski vazifesinden infisal tarihi ile yeni vazifesine başladığı tarihe kadar arada geçecek müddete aid maaşlarının sureti tesviyesi hakkında Maliye Vekâletinden cevaben alınan 11/2/937 gün ve 13213/20/556 sayılı tahrirat sureti ilişik olarak gönderildi.

İcabında bu yolda muamele yapılması tamimen tebliğ olunur.

15/3/937

**Maliye Vekâletinin 11/2/937 gün ve 13213/20/556
sayılı tezkereleri suretidir**

11 ağustos 1929 tarihli ve 37 sayılı tahrirâtı umumiye ile malmemurlarına tamimen tebliğ edilmiş olduğu üzere Muvazenei Umumiyeden İdarei Hususiyelere ve Hususî İdarelerden Umumî Muvazeneye nakleden memurların maaşı hakkında aşağıdaki şekilde muamele yapılmaktadır.

1 — Muvazenei Umumiyeden İdarei Hususiyede bir memuriyete nakledilenlerin tarihi infikâklerinden itibaren vaziyetleri diğer bir idareye taallûk etmesine ve Muvazenei Umumiye dahilinde ifa olunmayan bir hizmet için Devlet bütçesinden sarfiyat icrasına mesâğ olamayacağına binaen infikâkleri tarihinden sonraya aid mehuzları istirdat edilmekte ve İdarei Hususiyede maaşlı bir vazifeden Muvazenei Umumiye dahilindeki bir memuriyete nakledenler hakkında da aynı şekilde muamele ifa edilerek yeni vazifelerinde işe mübaşeretlerinden itibaren kendilerine maaş verilmektedir.

2 — Bu gibi memurların infikâkleri tarihinden yeni vazifelerine başlayıncaya kadar geçen müddete aid maaşlarına gelince; İdarei Hususiyede maaşla tazvif edilenler Memurun Kanununun 1 inci maddesi ile memur ad ve kabul edilmiş olmalarına ve mumaileyhimin vaziyetlerinin, eski vazifelerinden infikâkleri tarihinden itibaren, yeni memuriyetlerinin taallûk ettiği muvazeneye aid bulunduğu kabul edilmesine binaen, Maaş Kanununun 2 nci maddesinde tasrih edilen muayyen müddetler zarfında işe mübaşeret ettikleri takdirde, bu suretle arada geçen müddete aid maaşları da eski maaşları üzerinden ve tahvil ettikleri muvazeneden tesviye edilmektedir.

Bir vilâyetten diğer bir vilâyete naklen tayin edilen maaşlı Hususî İdare memurlarının vaziyetleri de bütçelerinin değişmesi noktasından aynı olduğundan,

bunlar hakkında da yukarıdaki esas dairesinde muamele yapılmasının muvafık olacağını mütaleaten arz eylerim.

Maliye Vekili

Nüfus İş. U. Müdürlüğü

Öz:

Soyadlarını tescil ettirmeyenler hakkında verilecek ceza kararlarında alâkalıların mazeretleri olup olmadığının idare heyetlerince tetkik olunmasına dair

Sayı: 743/2491

1 — 2525 sayılı Soyadı Kanununun cezaî hükümlerini ihtiva eden 12 nci maddesile Soyadı Nizamnamesinin 52 nci maddesi muayyen müddet içinde soyadını alâkadar memurlara bildirmeyenlerden para cezası alınacağını ve aynı maddelerin son fıkraları da bu cezaların mahallî idare heyetleri kararla verileceğini ve vali ve kaymakamların tasdikile katileşeceğini emretmekte ise de makbul mazeretleri olanlar hakkında bir kaydı ihtiva etmediğinden kanuni müddeti içinde soyadını tescil ettirmek üzere müracaat etmeyenlerden mazeretleri varit görülenler için ne muamele yapılacağı bazı yerlerden sorulmaktadır.

Her ne kadar Soyadı Kanunu ile Nizamnamesinde bu hususta bir kayıt ve sarahat yoksa da soyadını vaktinde tescil ettirmemekte sun'u taksiri veya ihmali görülmeyen kimselere ceza tertibi ceza prensiplerine uygun olamayacağından kararın ittihazi sırasında bu cihetin idare heyetlerince göz önüne alınması lâzım gelir. Buna göre muamele yapılması tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî Müfettişliklere, vilâyetlere ve teftiş heyeti reisliğine yazılmıştır.

9/3/937

Öz:

Gizli nüfusların kaydına dair

Sayı: 2530/781

1 — Askerî ve malî mükellefiyetlere, evlenmede olduğu veçhile medenî hallerde Devlet işlerinde ve mekteplere duhulde ehliyet, mahkûmiyet tereddübüne, ölümle umumî hakların sukutuna, yeniden doğumla bir takım hakların kazanılmasına ve başkalarının haklarının iskat veya tadiline, karabet ve evlenme ile tevarüse ve diğeri üzerinde vesayet ve velâyete, velhasıl yaş, karabet ve sıhriyet ve medenî hallerde hayatın bir çok şartlarına esas olması itibarile hukukî ve İdarî ehemmiyeti meydanda bulunan nüfus kütüklerinde herkesin kaydı kadar sıhhat ve hakikatının de mültezem bulunduğu ve aksi halin gerek halkın medenî işlerinde ve gerekse Devletin, İdarî ve malî ve sair muamelelerinde pek büyük karışıklıklar, mahzurlar ve sakatlıklar doğuracağı tabiidir.

Bu sebeple evvelce yapılan müteaddit tebligatla gizli nüfusun tescili bir takım araştırmalara tâbi tutulduğu ve bu esas üzerinde nüfus memurları keyfiyeti takiple mükellef bulunduğu halde 8/7/934 tarihli ve 12594/1267 sayılı umumî tebligattaki (Muhtar ve belediye ilmühaberleri üzerine mektum kayıtların icrası ve bu yolda halka müşkülât gösterecek memurların da işden men'i ve bu işin vali ve kaymakamlar tarafından ehemmiyetle takibi) kaydının bazı yerlerde gereği gibi anlaşılmayarak mühim yanlışlıklar yapıldığı ve bunun da bir çok yolsuzluğa çıkır açtığı yapılan teftişlerde anlaşılmıştır. Sözü geçen umumî tebligatta tahkikata sevkedilmemesi bildirilen gizli nüfus hakkındaki ilmühaberlerle yalnız senesi içinde tescil ettirilmeyen ve askerî ve malî mükellefiyet çağına gelmemiş olup da ebeveyni kaydı o mintaka nüfus memurluğunda bulunan gayri reşit mektumlar kastedilmiş olup ebeveyni kaydı orada mevcut olmu-

yan veya kaza haricinde bulunan gizli nüfuslar ile başka bir kazada kayıtlı iken yer değiştirme ilmühaberle vermeksizin gizli nüfustan imiş gibi alelâde bir ilmühaberle müracaat edenlerin kayıt ve tescilinden önce tetkikat ve tahkikata girişilmesi ve bunların ahali asliyesinden buldukları memleketten dahi sorulması lâzım ve lâbüttür. Kanunun tahmil ettiği bir takım mükellefiyetlerden kaçınmak maksadile muhtarlardan istihsal olunan ve hakikate uymayan ilmühaberler üzerine bilâetkik ve tahkik kayıt yapmamalarının alâkadarlara ehemmiyetle tebliğ edilerek umumî hakların ziyana meydan verilmemesinin ve kütüğe geçirilecek kayıtların sıhhatinin temini tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî Müfettişliklere, vilâyetlere ve Teftiş Heyeti Reisliğine yazılmıştır.

10/3/937

Öz:

Nüfus Kanununun 14 üncü maddesi hakkında

Sayı: 2531/782

1 — 14/ağustos/330 tarihli Nüfus Kanununun 14 üncü maddesinde:

(Alelûmum sicilli nüfus muamelâtı kuyudiyesini sicille geçirmeyip evrak üzerinde bırakan memurlar birinci defa nısf, ikinci defa tam maaş kat'ı ve üçüncü defa memuriyetten azli suretile mücazat olunur) denilmektedir. Bu hükümlerden azil 788 sayılı Memurin Kanununun 59 uncu maddesile ilga edilmiştir. Maaş kesilmesine gelince, 788 sayılı Memurin Kanununun 26 ncı maddesinin (C) fıkrası mucibince maaş kesilmesinin azamî haddi on beş gündür. Maaş kesilmesini müstelzim olan haller de Memurin Kanu-

nunun 30 uncu ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 20 inci maddesinin mahsus fıkralarında gösterilmiştir. Bu sebeple Nüfus Kanununun 14 üncü maddesinde bahsedilen suçlar hakkında mezkûr madde hükmü tatbik edilemez. Bu gibi hallerde bulunan memurlar vazife icabını takdir ve ifada müsamaha göstermiş olacaklarından haklarında 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 20 inci ve hareketin vüs'at ve ehemmiyeti derecesine göre icabında 21 inci maddesi hükümlerinin tatbiki ve kanunî unsurların teşekkül eylediği görülürse ayrıca Memurun Muhakemat Kanununa göre cezaî takibata girişilmesi lâzım gelir.

Buna göre muamele yapılması tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî Müfettişliklere, vilâyetlere, Teftiş Heyeti Reisliğine yazılmıştır.

10/3/937

Sayı: 1358/80

Yüksek Vekâlete

İkincikânun/1937 ayında Umum Müdürlüğümüze Vekâlet ve vilâyetlerden 1659 evrak gelmiş, bu evraktan 75 i Birinci Şube Birinci Büroya, 134 ü İkinci Büroya, 337 si İkinci, 804 tü Üçüncü, 309 u Dördüncü Şubeye tevdi edilmiştir.

Birinci Şubenin İkinci Bürosu tesellüm eylediği evraktan 66 sının muamelesini tamamlamış, 9 unu muameleden müstağni görerek hıfz etmiştir.

İkinci Büro: 134 evrakın muamelesini tamamlamış ve 18 adet de re'sen vilâyetlere yazmıştır.

İkinci Şube: 936 senesinden devreylediği 157 ve şubelerden gönderilen 20 evrakla birlikte 385 adedi-

ni ikmal ve 37 sini hıfzetmiş ve 92 sini de incelemek üzere şubat/937 ayına devretmiş, bunlardan başka 22 adet de re'sen vilâyetlere yazmıştır.

Üçüncü Şube: 936 senesinden devreylediği 99 evrak ile birlikte 631 ini ikmal etmiş ve Başvekâletten karar bekleyen 202 ve 70 Trakyalıya aid evrakı şubat/937 ayına devretmiştir.

Dördüncü Şube: 936 senesine devreylediği 43 ve muhtelif şubelerden gelen 12 evrak ile birlikte 257 sini ikmal, 17 sini hıfz, 90 mını da şubat/937 ayına devrelemiştir.

Bunlardan başka 790 kişi yurttaşlığa kabul edildiği, 10 kişinin de tetkiki tabiiyetle haklarında karar alındığı ve 10 kişinin de doğudan batıya nakil ve muhtelif vilâyetlere yerleştirilmiş oldukları,

Malkara Hükümet konağının ve nüfus dairesinin yanmasile bu kazada yeniden nüfus yazımı yapılması için 600, Askerlik Mükellefiyeti Kanununun 16 inci maddesine istinaden askerlik yoklamasına çıkacak olan nüfus memurlarının harcırahlarına karşılık olmak üzere vilâyetlere 14420 ve nüfus defter ve evrakının tamir ve teclidi için vilâyetlere 356 ncı faslın birinci maddesinden 6301 lira 50 kuruşluk tahsisat verilmiş olduğu,

Nüfus memur ve kâtiplerimizin terfie lâıyk olanlarını meslek dahilinde tefeyyüz ettirmek ve bunların ehliyet ve hüviyetleri hakkında merkezde malûmat toplayarak icapları takip edilmek maksadile vilâyetlerden getirilmekte olan sicil örneklerinin tanzim ve tasnifine girişilmiş ve ayrıca bunların hulâsalarının muntazam bir şekilde kaydedilmesi için tertip edilen nümune dahilinde Umum Jandarına Komutanlığı Matbaasında masrafsız olarak sicil hulâsa kâğıtları bastırılmış olduğu saygılarımla arz olunur.

Nüfus İş. U. Müdürü

Gayri Resmî kısım

İstatistik ve idare

Bazı mülâhazalar ve tecrübeler

1 — MUKADDEME

İstatistik ve idare. Doğrusu geniş bir mevzu! Asri istatistiğin en mühim amelî gayelerinden biri, hilâfsız olarak, cemiyetin idaresine hizmet eylemekten ibarettir. Hatta eğer umumî ve İlmî bakımdan nazara alınırsa, istatistik; adedi mutaları tertip etmek, heyeti mecmualar veya kütleler üzerinde anketler yapmak umumî gayesini istihdaf eder ve bu itibarla bilhassa İçtimaî hayat sahasındaki kütlelerin mütaleası ilk safta rol alır. Bundan dolayıdır ki, istatistiğin asrımızda, metodik her İçtimaî tetkikin en mühim bir yardımcı haline geldiği de itiraz götürmez. Beyana hacet olmadığı üzere İdarî istatistik; İlmî temellere ve nazarî istatistik metotlarına istinat eylediği için neticeten en iyi İçtimaî bir yardımcı olarak nümayan olur. Hakikatte son senelerin tekemmülâtı; istatistik telâkkisinde şayanı dikkat bir tahavvül ve inbisata sebebiyet vermiştir.

İdarî istatistikten murad, az çok sabit vasıta ve yollar üzerinde işleyen idarî teşekküllere ve bunların faaliyetine dair rakamlarla izahat vermek olduğu zannolunurdu. — Bu âdet bir çok ahvalde hâlâ devam etmektedir. —

İdarî istatistik; İdarî muhasebenin tâli bir mahsulü gibi addolunmakta idi.

Hakikatte, istatistik fenni idare için bugün o kadar fazla ehemmiyet kazanmıştır ki, yukarıda yaptığımız dar tarif; hakikate, hal ve vaziyete artık muvafık gelmemektedir.

Hali hazırda İdarî istatistik daha ziyade, istatistik metodunun idareyi alâkadar eden muhtelif sahalara tatbikini istilzam eylemektedir. Bunun neticesi olarak doğrudan doğruya umumî bir idareye hizmet etmeğe tahsis edilen ve salifüzzikir gayeye binaen, masrafları umumiyet itibarile bilâvasıta bu idareye terettüp eyleyen bir istatistik zamanımızda istatistiğin bütün branşlarının hususî olduğu kadar umumî sahasını da ihata eder. - Nüfus istatistikleri, ahlâkî, İktisadî istatistikler, kültür istatistikleri ilâh... gibi -. Tarifler arasındaki fark hakkında daha ziyade tafsilâta lüzum görmeksizin bu tekâmülû kaydetmekle iktifa eyleyeceğim; binaenaleyh bu tetkik sırasında «İdarî istatistik» kelimesi ile istatistik metodunun cemiyet ile onun idaresi için doğrudan doğruya ehemmiyeti olan her sahaya tatbikini murad edeceğim.

İstatistik taharrilerinin bu husustaki ehemmiyeti zamanımızda o derece umumî bir surette tanınmıştır ki, bu nokta üzerinde uzun uzadıya tafsilâta girişmeğe pek de lüzum görülmemektedir. Halen idarî istatistiğe verilen «kıymet» hakkında yalnız mukaddeme tarzında bir kaç sözün burada yeri vardır, sanıyorum. Bu münasebetle şurası ileri sürülmektedir ki, meselâ bir teşebbüsün, bir şehrin veya memleketin umuru mâliyesine, malî idareyi murakabe ve takip etmeğe medar sıkı bir muhasebe tatbik etmek lâzimedenden ise; İçtimaî, maddî ve mefkûrevî kıymetlerin - ki umumî yekûnu cemiyeti heyeti umumiyesile teşkil eder - hesaplarını tutmak ve bir kontrolünü tesis etmek de o derece haizi ehemmiyettir. Cemiyette ve idarede medhaldar muhtelif amillere hakkile ve ta-

mamile vukuf peyda etmeğe muvaffak olmanın tek çaresi budur.

Fen dairesinde vücude getirilen bir istatistiğin, İçtimaî uzviyetin ne halde olduğunu sahih bir surette takdir etmeğe en iyi bir vasıta olduğu aşikârdır. Eğer tam ve sahih bir surette vücude getirilmiş ise - fen dairesinde hareket edilmiş olduğu takdirde böyle olacağı muhakkaktır. - istatistik, cemiyetin en mühim safhalarına ve hayatî aksülâmelerine sadık ve vazıh bir makes ve aynı zamanda uzviyeti hali sıhhatte bulundurmak için münasip ilâç verilmesini müstelzim teşevvüshlerin keşfine medar olur. Bundan dolayıdır ki, zamanımızda tahakkuk ettirilen bazı meritebe ehemmiyeti haiz ıslahatın hemen kâffesinin menşei istatistik ile tesbit olunan tadilât zarureti, ve rehberi de aynı istatistiğin verdiği izahattır. Meselenin tarihi cihetini de ihmal etmemek icab eder.

İstatistik; cemiyetin seneden seneye olan halini ihtirassız ve müsbet olarak izah eder ve binaenaleyh cemiyetin muhtelif devirler esnasındaki halini, tekâmülünü gösteren bir takım tarihî vesikalar serisi teşkil eyler; fakat dahası var: Bugün, istatistik yalnız İdarî rehber ve yardımcı rolü ile İçtimaî muhasebenin devamlı ve mutad mahiyeti neticesi olarak tarihî evrak memurluğu vazifesini ifa etmekle kalmaz. İstatistikten, hakikaten riyazî hesaplar delâletile gelecek hâdiselerin - hiç olmazsa veçhei istikametlerine veya tekâmül istikametlerine aid hususlarda - teşhisini koyması ve bu veçhile istikbali yoklama etmesi de talep olunur ki, bu sayede daha uzun bir vade ile İdarî tedbirler ittihazı ve bunların randımanını takdirde daha ziyade isabet temini mümkün olsun. Şu hale nazaran, iyi teşekkül etmiş ve yüksek bir idare seviyesine varmış olan bir cemiyetten malik olduğu istatistik mahiyetindeki unsurların - idarenin büyük menfaatine olarak telfik, tahkik, fennen tasnif ve- tetkik olunmasını talep edebilmek lâzım görünüyor.

İstatistiğin bu muzaaf rolünün, evveleminde zamanı hazırım İdarî yardımcısı ve hem de tarihî yıllıklar koleksiyoncusu sıfatile hakikati halde demografik istatistikten başlayarak idarî istatistiği gittikçe ilk safi işgal etmek istidadını gösteren bir takım mühim vazifeler karşısına çıkarmıştır.

Ve yine bu sebepten dolaydır ki, idareye tahsis olunan istatistik mesaisi, denilebilir ki, bilhassa on dokuzuncu asrın başlangıcından beri sureti mahsusada vücade getirilmiş umumî müesseselerde, istatistik idarelerinde temerküz ettirilmiştir. Bunlar istatistik taharriyat ve faaliyeti için daha hususî bir surette teşkil edilmiştir. Bu idareler beynelmilel, millî, eyalete, kommüne aid mahiyette olabilirler. Yahut son senelerde gittikçe daha büyük bir mikyasta olmak üzere, nim resmî veya tamamen hususî teşebbüslere de merbut bulunabilirler.

Böylece İdarî istatistik adeta her şeyi taşıyan bir amudufikarî kesilir, ona kuvvet ve metanet verir. Muhtelif derece ve cesametlerde cemiyet ve İdarî birliklerin teşkil ettikleri daima büyüyen muhtelif kütleler içinde intizam ve vuzuh yaratır. Bedihîdir ki, İdarî istatistiğin ehemmiyeti İçtimaî vazifelerin İktisadî faaliyetin ve sairenin siyasî sebepler veya diğer müessirler dolayısıyla ferdden içtimaî müşareketlere (Devlet ve Kommün) gittikçe daha ziyade geçmesi nisbetinde artar.

İstatistiği kommün idaresile olan münasebetlerinde aşağıda daha fazla tevakkuf edişim, iki sebepten ileri gelmektedir. Birincisi: Bir hayli senelerden- beri kommünal istatistiğe hasrû evkat ettim. İkincisi: Kommünal istatistik anlaşılması kolay sebeplerden dolayı, halen pek mükemmel bir idare istatistiği olmağa namzettir; çünkü bu istatistik bir şehrin

teşkil ettiği nispeten mahdud bir cemiyette ittihazı mutasavver İdarî tedbirlere doğrudan doğruya ve daha yakından bağlıdır. Bir de kommünal istatistik bizatihi mahdudiyeti sebebiyle tamiki kolaydır ve mufassal tetkika, millî istatistikten bittabi daha elverişlidir. Bundan maada kaidei umumiye olarak bütün bir memlekete şamil bir istatistikten daha seri ve daha hemzaman olur ve neticeten bir şehrin kommünal hayatında, daima ve sür'atle değişen içtimai ve İktisadî şartlarında, tahaddüs eden muhtelif İdarî meselelerle daha faal ve sıkı bir surette temasa gelebilir.

İhtimal ki, istatistik mahiyette bir idarenin müessisi, nâzımı ve müdürü sıfatı ile, 30 seneye yakın bir zaman belediye istatistikçiliği ettiğim esnada edindiğim tecrübeler belki sureti umumiyede istatistikçilerden mürekkeb samileri bazı mertebe alâkadar eder ve belki de burada teşrih eyleyeceğim mülâhaza ve mütalealar - eğer bu satırlar tesadüfen idare mümessillerinin nazarlarına ilişirse - kendileri için amelî bir kıymeti haiz bulunur. Hakikat halde bu etüdün «istatistik ve idare» serlevhası - yukarda tavih ettiğim veçhile - bütün münakkahiyetile beraber çok vâsidir. İhtimal ki, ona daha mütevazı olan şu unvanı vermeli idi: Sureti umumiyede istatistik, sureti hususiyede kommünal istatistik idareleri, demek müreccahdı; fakat bu mahiyetteki idarelere tatbik edilen bir şey hiç olmazsa bir dereceye kadar büyük millî istatistik büroları ve sureti umumiyede idari istatistik için dahi şayanı istifade olabilir.

Bir az mütefahirane ve bir az şümüllü olan «istatistik ve idare» serlevhası altında mütalea edilecek satırlar hakkında şu kaydı ihtiraziyi dermeyan ettikten sonra şimdi vazifeme girişiyorum. Mahdud olmakla beraber etüdüme dolgunluk vermeğe çalışacağım.

II — İSTATİSTİK HAKKINDAKİ AN'ANEVÎ FİKİR

İstatistiğin asri bir idare için gayri kabili itiraz derecelerde elzem bir mahiyeti haiz olmasına rağmen - bu mahiyeti kaydetmiş bulunuyoruz. - Hiç olmazsa kaidei umumiye olarak istatistiğin hassaten hayırhahane bir dikkate mevzu olmamış olduğu ve idare indinde büyük bir rağbete mazhar olduğu pek söylenemez. Herkesin bildiği veçhile bazan idare makamları ile mümessilleri istatistik dairesi ile mümessillerine her ikisinin de masraflı, müz'ic ve bir çok hususlarda faydasız olduklarını bildirmekten çekinmezler. Pek malûm olan «yalan» ithamı kadimini burada sükût ile geçiştireceğim. İstatistiğin masraflı mahiyetine taallûk edeni, bazı mertebe haklıdır. Hiç olmazsa kelimenin mutlak manasında, bütün idare makinesinin masarîfine kıyasen, bu idarenin bir kısmı olan ve ona ışıklarını getiren istatistiğe mahsus masraflar nispeten ehemmiyetsiz ve ancak yüzde bir gibi küçük bir kesre balığ olur; halbuki bir cemiyete aid istatistiğin müstelzim olduğu masrafların mutlak rakamının ahvale vâkıf olmayanlara şeklen kat'î neticelerine nisbetle mübalağalı gibi görünmesinde hayret edecek hiç bir şey yoktur. İstatistiğin son gayeye isal eden yolu asla şahane bir yol değildir: Vakıalar kütesinin gayri mekşuf, aldatici ve ekseriya gayet çalılık sahası ortasından kendine bir yol açması mevzuubahstir.

Bir çok idare ricalinin temenni eder gibi görüldüğü veçhile ihramının muazzam inşaatına zirveden başlanmasına da istatistikçi için imkân yoktur. İstatistikçi evvelâ temeli sağlam kurmağa ve matlup neticeye vâsıl ve son taşı koymağa muvaffak oluncaya kadar tedricen yükselmeğe mecburdur ve bu nihaî netice, bu istatistik ehramının tepesi - ki idare ricalini her şeyden evvel alâkadar eden şey budur - ek-

seriya pek mütevazi binanın inşası için ihtiyar olunan masraflara pek az tekabül eder gibi görünür.

Ekseriya işler şöylece cereyan eder:

İdare memuru pek çok defa ancak küçük bir istatistik mutasına ihtiyacı olur ve bu malûmat sayesinde; bir mekteb, bir hastane, bir yol, bir köprü ilâh... gibi müteaddid milyonlara yükselmesi muhtemel inşaat vücade getirilebilir mi, yahut idarî politika sahasında cezrî bir tahavvül vücade getirmek zarurî midir? gibi hususlar hakkında bir fikir peyda edebilir.

Bu muazzam, geniş ve pahalı İdarî tedbirler; zahiren ehemmiyetsiz bir istatistik rakamının malûmatına istinat edebilir ve bunlara, hususî bir anketin neticesinde yahut mütekâsif bir tabloda o kadar kolaylıkla tesadüf olunur ki, hiç bir kimse bu rakamın uzun ve masraflı hususî bir istatistik anketinin neticesi olduğunu bir an olsun düşünmez. Bu; bir istatistikçi için her gün vaki bir tecrübedir ve umumiyet itibarile hiç bir kimsenin meçhulü değildir ki istatistikçi idarenin kendisinden istediği anketin ikmalinden sonra, para ve işçilik hususunda gayri kabili ıslah müsrifliğinden dolayı şiddetle muahaze edilmezse kendisini pek bahtiyar addeder. Kadim zamanda, malûm olduğu veçhile, istatistikçi; idarenin bütün kabahatleri üzerine yıkılan adamdı; ancak İlmî ve binnetice müsbet ve itimada şayan bir istatistiğe olan ve daima artan bir ihtiyaç dolayısıyla bu görüş tarzı değişmiştir. Bununla beraber bir çok şahsiyetlerin telâkkilerinde eski batıl fikrin izleri yine az değildi. Bir az âmali erbaaya, muhasebeye zayıf bir vukufu olan kimsenin istatistik yapmağa muktedir olabileceği zannedilir. Bir rakamlar okyanusu zarurî ve umumî olarak asla bir istatistik değildir - her istatistikçi buna vâkıftır-

İstatistiğin sıkıcı farzolanın mahiyetine gelince; sırf istatistik neşriyatının halk için lâtif bir müta-

lea ve mevzu teşkil edeceğinin asla iddia olunamayacağını açıkça mülâhaza etmek kâfidir. İstatistiğin asla baş ucunda bulundurulacak kitaplardan olmadığını bir kere daha tebarüz ettirmek lâzımdır.

İstatistik cetvelleri faydalı şeyler oldukları halde ne roman, ne de vakit geçirmeğe mahsus edebî kitaplardır.

Zaten istatistikçi, vesikalarının okuyucu nezdinde coşkun bir şetaret uyandırmasını istihdaf etmez; fakat onların heyeti umumiyesi vazih bir vesika, İçtimai hayattan bir parçadır. Bu parçalar birbirlerine ilâve edilince bir iskelet, tarihî rivayetlerin fasılasız serisine resanet veren bir amudufikarî teşkil ederler. İstatistik rakamları sütunları lehine bir alâkai mahsusa uyandırmaya teşebbüs etmek bir takvimi, ocak başında okunacak bir kiraat kitabı olarak tavsiye etmek kadar dâhiyane olurdu. Öyle iken istatistik küçük küçük porsiyonlarla ve münasip salçalarla verilecek olursa, iştahaver olmasa bile hoş bir edebî gıda olabilir. Bana öyle geliyor ki, rakamların çapraşık yollarda istikametini tayin etmeğe ve oralardan herkesten ziyade faydalı vakıalar, hakikatler meydana çıkarmağa kadir olan meslekten istatistikçiler rakamların hazmı zor mürekkebatına nisbetle daha ziyade kabili temsil iktibaslar yaparak yevmî matbuat veya halkın çok okuduğu mecmualarla neşretmelidirler. Bir istatistikçi gündelik işini ikmal ettikten sonra diyeceğini cemiyetin birinci ve ikinci kuvvetlerine, yani Hükümetle parlamentoya söylemiş olduğunu düşünerek fildişi kulesine çekilmemeli, kuvayı umumiyenin üçüncüsü olan matbuata ve neticeten halka hitap ederek rakamların verdiği malûmatı bu heyeti hâkime huzurunda anlaşılması kolay bir surette tefsir etmelidir. Bu veçhile istatistikçinin sâyi ile elde edilen neticelerin, kim bilir ne kadarı sıhatten arî ve haince tercümelerden kurtarılmış olurdu. Bu tefsiratı gazeteciye vermek

bir borçtur; çünkü ne kadar idman etmiş olursa olsun ondan bu hususta esaslı bir zabt ve rabt beklenemez. Bu yolda hareket olunursa bu demokrat devrinde hakikî kudreti elinde bulunduran bu millet arasında ne salimi ve sahih bilgiler saçılmış olur. Şu kadar ki, bu bilgi yayma gibi nazik vazifeyi ifa ederken istatistikçi «rakamsız istatistik etütleri» yazmağa himmet etmelidir.

İstatistiğin beyhudeliğine gelince; bir memurun meşgul bulunduğu idarenin küçük köşesi, bir şubesi ona daima dünyanın üzerinde döndüğü bir mihver gibi görünür. Orada, şüphesiz ki, istikamet tayin edici istatistik lüzumu gittikçe daha mübrem bir surette hiss olunur. Esbabı malûmdur.

Münzevi bir memur ekseriya kendi idare ihtisası kovuğuna çekilir ve etrafına çekilen duvardan aşırı bir göz atmak arzusuna düşmez. Zaten ihtiyarı elinde değildir.

Ağaçlar ormanı görmesine mânidir. İdarî istatistikçi ise; bilâkis mevkii icabı, idarenin gûnagûn safhalarile ve dolayısıyla içtimaî hayatın heyeti umumiyesile temas etmeğe mecburdur; çünkü heyeti umumiyenin nef'i için bütün safhaları istatistik bakımından tetkik etmesi icab eder. İstatistikçi bu külün cüzüleri arasında mevcut alâka ve münasebetleri ve tesirlerini tenvir etmekle mükelleftir. Bu; gerçekten nazik bir vazifedir.

Yazan:
Dr. I. Guinhard
 Stockholm
 Belediyesi İstatistik Müdürü

Türkçeye çeviren
S. Sabit Aykut
 İstatistik Umum Müdür
 Muavini

Memur Rejimleri

Fransız Memur Rejimi

— Geçen sayıdan devam —

XI. — MEMUR YETİŞTİRME SİSTEMİ.

Fransada memurları tayin rejiminin himaye ve tavsiye sisteminden serbest müsabaka imtihanları sistemine istihale etmesi memurların umumî ve meslekî bilgileri üzerinde ehemmiyetle durulmasını istilzam etmiştir.

Memurları yetiştirme meselesi Fransada üç safha üzerinde tetkik edilmelidir.

- a) Mesleğe girmeden evvelki tahsil ve terbiye;
- b) Mesleğe girdikten sonra bazı memuriyetlerde istenilen staj;
- c) Mesleğe duhulden sonraki kurslar.

I. — Bütün yüksek tahsil liseler üzerine istinat eder. Binaenaleyh yüksek derecelerdeki Fransız memurları teknik tahsillerine başlamadan evvel umumî bilgilerini liselerden alırlar. Bu sebeple lise, memurların yetişişlerinde temel vazifesini görür.

Liseler üniversitelere bir hazırlık devresi teşkil ettiklerinden evvelce bu mekteplere devam edenler aristokrat, büyük burjuva ailelerinin çocukları iken, zamanla devletin yardımı ve müdahalesi ile fakir ailelerin çocukları da bu nimetten istifade imkânını bulmuşlardır. 1929 senesinden itibaren bütün lise harçları ve masrafları kanunen kaldırılmış olduğundan tahsil sistemi tamamen demokratik bir şekil almıştır.

Bununla beraber yüksek mekteplere girerken ve mezun olurken tahsil seviyesi üzerinde dikkatli bir se-

çim yapılması prensip olarak kabul edilmiştir. Billhassa merkezî kontrola tâbi devlet üniversitelerinde ve meslek mekteplerinde buna fevkalâde ehemmiyet verilmektedir. Devlet memurları kadrosu içinde kâfi bir tahsil seviyesi yaratmak için, yüksek dereceli memuriyetler en az bir fakülteden licence'a malik olmayan veya o derecedeki meslek mekteplerinden birinden diploma almayan namzetlere tamamen kapatılmıştır.

İdarede çalışmak isteyenler umumiyetle hukuk fakültelerinden veya Paris Siyasî İlimler Mektebinden mezun olmak mecburiyetindedirler. Siyasî İlimler Mektebi hariciyeye ve mâliyeye memur yetiştiren başlıca müessesedir. Akademik hayatta olduğu kadar devlet dairelerinde büyük mevkiler işgal eden hocaların ders vermesi, memur yetiştirme bakımından müesseseye başka bir hususiyet vermiştir. Bununla beraber gerek «Ecole libre des Sciences politiques» ve gerek diğer meslek mektepleri idare ile ve devlet faaliyeti ile çok yakından temasta bulunamamakta ve Fransadaki tahsil sisteminin nazari karakterini muhafaza etmektedirler. Bu meslek mekteplerinden en mühimi mühendis yetiştiren «Ecole polytechnique» dir. Buradan çıkanlar Nafia Nezaretinde çalışmakla beraber diğer dairelerde ve hususî teşekküllerde de iş almaktadırlar.

Devletin diğer teknik mekteplerinden mühim bir kısmını askerî kara ve deniz mektepleri teşkil eder. Bundan başka mühendislik sahasında en mühim olan iki mektep, Köprüler ve Yollar Mektebi ile Maadin Mektebidir.

Kütüphaneci, arşivist yetiştiren mektep, «Ecole nationale des Chartes» dır. Umumî kütüphanelerde ve devlet arşiv dairelerinde bu mektep mezunları çalıştırılmaktadır. Bundan başka «Ecole nationale des langues orientales vivantes» Hariciye Nezaretinde ve müstemleke idarelerinde çalışacak memurları ve tercümanları yetiştirmektedir. Müstemleke memurları

için diğer bir mektep de «Ecole Coloniale» dir. Fransız müstemlekelerinde çalışacak gençler bu mektepten yetişmektedirler.

Diğer bazı müesseseler, devlet tahsisatı ile tedrisat yapmakla beraber hususî yardımlar da görmektedirler. Bunlar arasında «Ecole des hautes Etudes Sociales» ve «Ecole des hautes Etudes Commerciales» bulunmaktadır. Muallimleri yetiştiren müesseseler de «Ecole normale» lerdir. «Ecole normale superieure» orta tedrisat muallimlerini yetiştirmektedir.

Hulâsa olarak diyebiliriz ki Fransız idaresinin muhtelif şubelerinde çalışacak yüksek dereceli personelin, âmme hizmetlerine uydurulmuş muhtelif tahsil ve terbiye müesseselerinden geçmesi ve iyice hazırlanmış olması lâzımdır.

Tâlî derecedeki memurların vazifeye tayinleri esnasında her halde lise tahsili aranmaktadır. Umumî Harpten sonra küçük memuriyetlerin üçte ikisini eski muharipler işgal ettiğinden bugünkü kadroda bu şartın tahakkuk ettiği iddia edilemez. Yalnız bugün lise tahsilinin bile bu gibi memuriyetler için kâfi gelmediği, müsabaka imtihanları ve kursların inzımanı icap ettiği bir hakikattir.

II. — Mesleğe duhul ile beraber başlayan staj bütün memuriyetler için umumî bir mahiyet arz etmez. Her nezaret muhtelif şubelerde çalıştıracağı memurları için ayrı bir staj sistemi kabul etmiştir. Bu sebeple bunlar üzerinde fazla durmaksızın mesleğe duhulden sonra tatbik edilen yetiştirme sistemine geçebiliriz.

III. — Fransada memuriyete girerken umumî ve meslekî malûmat üzerinde fazla ısrar edilmesi ve memurların her şeyden evvel tam bir hazırlıkla vazifeye başlamaları hususuna çok ehemmiyet verilmesi dolayısıyla vazifeye geçtikten sonraki yetiştirme sistemi şayanı dikkat bir mahiyet arz etmez. Memurlar için

kısa kurslar açılması meselâ Almanyada olduğu gibi taammüm etmiş değildir. Memurların meslekî malûmatlarını arttıracak bir kaç teşekkül vardır ki onları kısaca zikredebiliriz.

Memurları için kurs sistemini kabul eden dairelerin başlıcaları maliye ve posta ve telgraftır. Bu mekteplerin en mühimmi «Ecole supérieure des Postes et Telegraphes» dır. Bu mektebin iki sınıf memurlar için iki senelik kursları vardır:

1 — Yüksek derecedeki memurlar için (Mıntaka müdürleri, büro şefleri, müfettişler).

2 — Mütéhassıslar ve mühendisler için.

Bu kurslar genç memurlara daha yüksek derecelere yükselmek imkânını vermiştir. Mektebin, muallim kadrosu kısmen posta ve telgraf memurlarından, kısmen de hariçten tereküp etmiştir. Mektebin aynı zamanda bir araştırma bürosu ve muhtelif teknik laboratuvarları vardır.

Maliye Nezareti Umumî Harpten pek az sonra bazı kurslar ve mektepler açmıştır. Bunların en mühimi Paristeki «Ecole des verificateurs» dür. Bundan başka Lyon'da da meslekî kurslar mevcuttur.

Posta, telgraf ve telefon dairesindeki küçük memurlar için üç ilâ altı aylık bir hususî kurs mecburî kılınmıştır. Bundan başka telgraf ve radyografi, otomatik telefonların tesisat işlerini öğrenmek isteyen memurlara hususî kurslar açılmaktadır. Kurslarda hem nazarî, hem pratik malûmat verildiğinden memurların meslekî seviyelerinde tesir icra etmekten hâli kalmıyor, idare memurlarının mesleğe girdikten sonraki yetiştirilmesi bugün bütün memleketlerde üzerinde ehemmiyetle durulan bir mesele halini almıştır. Zurich'de 1936 nisanında Beynelmilel idare İlimleri Enstitüsü ve Beynelmilel ve Şehir ve Mahallî idareler Birliğinin teşebbüsile muhtelif memleketlerin salâhiyetti ilim ve idare adamlarının iştirak ettiği bir

konferans toplanmış ve bu mesele üzerinde çok kıymetli raporlar hazırlanmıştır [*]

Enstitü tarafından basılan müzakere tablolarında gördüğümüz, Fransız murahhasları, Devlet Şûrasından M. Puget ile Senatör M. H. Sellier'nin kongredeki mütaleaları bu husustaki Fransız noktai nazarını tebarüz ettirmektedir.

M. Sellier, diğer bütün memleketlerde olduğu gibi Fransada da idare personelinin yetiştirilmesini istihdaf eden müesseseler arasında bir ahenk ve irtibat mevcut olmadığını söylüyor. Yine aynı surette merkeze merbut idare personeli ile mahallî idare memurlarının yetiştirilmesi hususunda Fransa ile diğer bir çok memleketler arasında tam bir müşabehet olduğunu ifade ediyor. Fransada da mahallî idareler memurları ile devlet memurlarının yetiştirilmesi meselesinde aynı program ve aynı metot ile hareket edilmemesi mahallî idareler üzerinde İdarî vesayet salâhiyeti ile hareket eden merkezî idare memurlarının mahallî ihtiyaçlara tam tetabukunu müşkül kılmaktadır. Bu sebeple beynelmilel mahallî idare birliğinin bu meselede ön ayak olarak İlmî araştırmaları tahrik ve himaye etmesi şayanı arzu görülüyor. Filhakika, Fransız murahhasına nazaran, karar veren merkez ile, yapan, hareket eden mahallî idareler arasında, yetişiş ve anlayış uçurumu bulunmaktadır. Taşra kadrosunu teşkil eden mahallî idare memurları kendilerinde bulunmayan umumî kültürü hakir görmekteyler. Halbuki mahallî ihtiyaçlarının temini için mahallî kararlar vermek lüzumu hâsıl olduğu zaman birlikte ve hemahenk olarak düşünülmesi cemiyete hayat bahşedecek olan umumî prensiplerle, mahallî ihtiyaç ve düşüncelerin telifini yapmaktan âciz kalmaktadırlar.

[*] La formation des agents de l'administration, Perfectionnement du personnel apres l'entrée en fonction. Bruxelles. 1936. P. 51.

Madalyonun aksi yüzü de daha az zararsız değildir. Merkezî idare ajanlarının sırf nazarı bir kafa ile ve evvelden tanıma imkânına malik bulunmadıkları mahallî bilgileri hiçe sayarak verecekleri kararlar mahallî idare memurlarının dar ve kapalı görüşleri kadar pahalıya oturmaktadır.

Bütün bu güçlüklerin önüne her grup memurlara (merkezî, mahallî) müşterek bir yetişme imkânı verecek, müşterek bir zihniyet hazırlayacak bir idarî organizasyonu kurmakla mümkündür.

M. Sellier bütün beynelmilel kongrelerde, hemen her memleket murahasaları tarafından hazırlanan raporlarda gördüğü şu müşterek noktaya bilhassa işaret ediyor: Mahallî idarelerin müthiş zâfi ve merkezî iktidarın otoritesine karşı cılız aksülâmelinin sebebi, memurlarının meslekî bilgisizliğinden neş'et etmektedir.

Bundan başka mahallî idare memurlarının tayininde rol oynayan muhtelif tesirleri önlemek için nihayet merkezî idare, kommün memurları üzerinde tam bir müdahale hakkını elde etmiştir.

M. Sellier, bu meselenin pratik hal suretini mütalea ederek üç safhayı işaret ediyor:

a) Memuriyetlere alınırken kâfi derecede umumî kültüre malik olan gençlere, daha yüksek vazifelere geçmeleri imkânını hazırlamak için İdarî bilgileri verecek tedrisat ve kurslar;

b) Hizmete devam ederken memura, yavaş yavaş, lüzumlu nazarı bilgileri verecek kurslar.

c) Nihayet ancak geniş bir umumî kültüre malik olanlar için faydalı olacak tam etütler.

(Zürich konferansının umumî neticelerini ve alınan kararları fırsat düşerse ayrı bir etütte tetkik edeceğiz.)

XII. — MAAŞ SİSTEMİ.

Fransada, âmme hizmetlerindeki vazifelerin «İşe

göre maaş» prensibine göre tanzim ve tevazün ettirilmesi çok sarsıntılar geçirmiş ve çok geç kalmıştır. Umumî Harbe gelinciye kadar her daire maaş meselesini istediği şekilde halletmekte idi. Muhtelif derecelerdeki memurlar, bir maaş hiyerarşisine tâbi kılınmış olmakla beraber üzerlerine aldıkları mes'uliyet, tahsil ve bilgi dereceleri, kabiliyetleri, aldıkları para ile hemahenk olmaktan uzaktı.

Memur sendikalarının kuvvetlenmesi ile beraber idarelerin maaşların tevzii hususundaki bu mutlak salâhiyetlerine karşı hareketler başladı. 1899 da bu memur teşekküllerinin tazyiki ve ısrarı üzerine hükümet küçük memur maaşlarını tanzim etmek üzere muhtelif komisyonlar teşkil etmeğe mecbur oldu. Bu komisyonlar otuz sene muhtelif şekiller altında maaş meselesini araştırmış, maaşlarda muhtelif değişiklikler yapmış durmuştur.

Harpten evvel Fransada yüksek ve orta derecedeki memurlar devletten aldıkları cüz'î maaşlarını ekseriya şahsî ve ailevî gelirleri ile tamamlamakta idiler. Küçük memurların vaziyetleri ise azası buldukları sendikaların avukatlığı ile arasına kurulan komisyonlarda düzeltilmeğe çalışılıyor, bu suretle hükümeti zorlayacak büyük bir memur meselesi karşısında bulunulmuyordu.

Umumî Harpten sonra vaziyet büsbütün değişti. Harp sonunun İktisadî güçlükleri, enflasyonlar, bütün memur maaşları üzerinde tesirini gösterdi. Harp sonrasındaki enflasyon devrinin kabineleri bütün dairelerdeki maaş sedüllerini standardize etmek için hususî komisyonlar teşkiline teşebbüs ettiler. Adet itibar-i le yediyi bulan bu komisyonların âmme hizmetlerinde 1800 ü bulan muhtelif personel dereceleri ile 483 ü bulan maaş sedüllerini tevhit ve bir nizam altına alması ne kadar müşküldü? Memur sendikalarının tazyikleri, ve bir çok siyasî manevralar karşısında çalışmak mecburiyetinde olan bu komisyonlar nihayet 1928 de

maaş sedüllerini 150 ye kadar indirmeğe muvaffak oldular. Bu husustaki mesai 1930 senesine kadar devam etti. Fakat vazife ile maaşın ahengini tevzin ve memuru keyfiyeti içinde tetkik eden makul bir tasnif plâni yapılamadı.

Harp sonrasındaki maaş tadilatının esaslı karakteri «dégressive» olması, yani, idari mertebeler yükseldikçe, tezyüt yüzdesinin azalmasıdır. Tâli derecedeki memur maaşları 1931 de, harpten evvelkine nisbetle beş ilâ yedi misli fazla olurken yüksek derecelerdeki maaşların artma nispeti ancak 4 olarak kabul ediliyordu [*]. Bu vaziyetin izahını orta ve aşağı derecelerdeki memur sendikalarının komisyonlar ve Parlman üzerindeki tesirinde aramak lâzımdır.

Bu suretle orta ve küçük memurların maddî vaziyetleri sulhu takip eden on sene içinde esaslı surette ıslah yolunu tutmuştu.

Fransız Hükümeti, memurlarının maaş meselesini hallederken esaslı bir noktayı, aileyi göz önünde bulundurması bu salâhın başlıca amili olmuştur. Filhakika 1910 senesinde bir kaç memur teşekkülü tarafından ileri atılan bu mesele, 1919 da bütün âmme hizmetleri için mevzuubahs olmağa başlamıştı. On altı yaşına kadar olan çocukları ile yine aynı yaşlarda bulunan ve nafakası kendisine terettüp eden akrabası (erkek ve kız kardeş ve yeğen) hesaba katmak suretile memur maaşlarında zamlar yapıldı [**].

Çocuk zamlarına Fransız millî hayatını ıslah hususunda birinci derecede amel olacak nüfus siyasetinin temeli nazarile bakılıyordu.

[*] Müracaat: F. Perroux, Les Traitements des fonctionnaires en France (Paris 1933). P. 145.

[**] 1933 de birinci çocuk veya diğer akraba için senevi 660 frank, İkinci için 960, üçüncüsü için 1.560 ve her fazla çocuk için 1.920 frank.

«Indenmités pour charges de famille» ismi verilen bu tazminattan başka, «Indemnités de résidence» mesken tazminatı da mevzuubahs oldu ve ikisi birden harp sonrası Fransız idaresinin giriştiği kompensasyon programının esasını teşkil etti.

Maaş komisyonlarının tesbit ettiği diğer tazminatı da kısaca zikrederim:

- 1 — Kommünlerde ilk mektep muallimleri için verilen meslek tazminatı.
- 2 — Kadın memurlara lohusalıkları zamanında verilen tazminat.
- 3 — Bir çok memurlar için kabul edilen tedavi ve ilâç tazminatı.
- 4 — Kâtiplere ve küçük memurlara fazla mesai esnasında verilen fazla ücret. (Mesai saati, umumiyetle günde yedi, haftada 42 saattir).
- 5 — Devlet demiryollarında yapılan tenzilât.

— Devam edecek —

Hasan Şükrü Adal

